

รายงาน

ของ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ
ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส”

สำนักกรรมการธิการ ๓
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด่วนที่สุด

ที่ (สปท) ๒๕๓๙ / ๒๕๕๙

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอุทองใน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

✓ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส
ซึ่งคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พิจารณาเสร็จแล้ว

กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการ จำนวน ๓ เรื่อง

ตามที่ ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
ได้มีมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
พ.ศ. ๒๕๕๘ นั้น ซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วย

๑. ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	ประธานกรรมการ
๒. รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่หนึ่ง	รองประธานกรรมการ
๓. รองประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คนที่สอง	รองประธานกรรมการ
๔. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการเมือง	กรรมการ
๕. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน	กรรมการ
๖. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	กรรมการ
๗. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการปกครองท้องถิ่น	กรรมการ
๘. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการศึกษา	กรรมการ
๙. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านเศรษฐกิจ	กรรมการ
๑๐. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านพลังงาน	กรรมการ
๑๑. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
๑๒. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสื่อสารมวลชน	กรรมการ
๑๓. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านสังคม	กรรมการ

/๑๔. ประธานกรรมการ...

๑๔. ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านกีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม การศาสนา คุณธรรม
และจริยธรรม กรรมการธิการ
๑๕. เลขธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่
เลขธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ กรรมการธิการ
๑๖. พลเอก พหล สง่าเนตร กรรมการธิการ
๑๗. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช กรรมการธิการ
๑๘. นายวัลลภ พริ้งพวงษ์ กรรมการธิการ
๑๙. นายสมชัย ฤชุพันธุ์ กรรมการธิการ
๒๐. พันตรี อาณันย์ วัชรโรทัย กรรมการธิการ
๒๑. นายคำคุณ สิริธิดสมาน เลขานุการคณะกรรมการ

ในการนี้ ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๔๗ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๙ ได้พิจารณาศึกษารายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส จำนวน ๓ เรื่อง ดังนี้

๑. เรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการและบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ”
๒. เรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ”
๓. เรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส”

และได้มีมติเห็นชอบให้นำรายงานทั้ง ๓ เรื่องดังกล่าว บรรจุเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา และหากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอให้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ร้อยเอก

(ทินพันธุ์ นาคะตะ)

ประธานกรรมการวิสามัญกิจการสภา
ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สำนักกรรมการ ๒

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๔๖, ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๕๔

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๕๔

ด่วนที่สุด

(สำเนา)

ที่ (สปท) ๔๓๓๐/๒๕๕๙

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ถนนอุทองใน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๘ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส
กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้มีคำสั่งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ที่ ๑๙/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ
ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส คำสั่งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ที่ ๒๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๙ สิงหาคม
๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส (เพิ่มเติม)
และคำสั่งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ที่ ๒๓/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้ง
กรรมการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส (เพิ่มเติม) นั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้
ประกอบด้วย

๑. นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	ประธานกรรมการ
๒. นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	รองประธานกรรมการ
๓. พลเอก พหล สง่าเนตร	กรรมการ
๔. พลเอก พอล มณีรินทร์	กรรมการ
๕. พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	กรรมการ
๖. พลอากาศเอก วัชร มณีนิย	กรรมการ
๗. พลเอก วุฒินันท์ ลีลายุทธ	กรรมการ
๘. นายชาติ เอียดสกุล	กรรมการ
๙. นายชูชัย ศุภวงศ์	กรรมการ
๑๐. นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	กรรมการ
๑๑. ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญาภรณ์	กรรมการ
๑๒. นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	กรรมการ
๑๓. นายมณฑิร บุญตัน	กรรมการ
๑๔. นางสาววันทนี พันธชาติ	กรรมการ
๑๕. นายวิเชียร ขวาลิต	กรรมการ
๑๖. นายวินัย ดะห์ลัน	กรรมการ
๑๗. ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	กรรมการ
๑๘. นายศิริชัย ไม้งาม	กรรมการ
๑๙. ศาสตราจารย์สุมาลี สังข์ศรี	กรรมการ
๒๐. นางญาณกร จันทหาร	กรรมการ
๒๑. อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๒. อธิบดีกรมการแพทย์ หรือผู้แทน	กรรมการ

๒๓. อธิบดีกรมสุขภาพจิต หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๔. เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๕. อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๖. อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๗. ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
๒๘. ผู้อำนวยการสถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟู สมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๙. ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมสุขภาพอนามัย หรือผู้แทน	กรรมการ
๓๐. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสาร์ภี หรือผู้แทน	กรรมการ
๓๑. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลนครพิงค์ หรือผู้แทน	กรรมการ
๓๒. นายต่อพงศ์ เสลานนท์	กรรมการและเลขานุการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับ
ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส เสร็จแล้ว จำนวน ๓ เรื่อง ดังนี้

๑. การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการและบุคคลที่มีความต้องการจำเป็น
พิเศษ และร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๒ ฉบับ

(๑) ร่างพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.

(๒) ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๒. การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ

๓. การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา
และหากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอให้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีและหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) วิวัฒน์ ศัลยกำธร

(นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร)

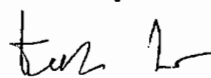
ประธานกรรมการปฏิรูปการศึกษา
สำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส

สำนักกรรมการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๐๓

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๐๓

สำเนาถูกต้อง

(นายธวัชชัย เทพรรัตน์)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน

คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แทนผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓

เนติรัฐ/ร่าง
ชาติชาย/พิมพ์
ธวัชชัย/ตรวจ

คำนำ

ตามที่ ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส และคณะกรรมการฯ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส โดยให้มีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ให้สัมฤทธิ์ผล

ในการนี้ คณะอนุกรรมการฯ จึงได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส โดยตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงที่ว่า ยังคงมีผู้ด้อยโอกาสจำนวนมากไม่อาจเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่จัดไว้ให้ เนื่องจากกลไกที่มีอยู่เดิมไม่สามารถขับเคลื่อนและสร้างการเข้าถึงได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น คณะอนุกรรมการฯ จึงได้ร่วมกันพิจารณาศึกษาหาแนวทางในการดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของประเทศที่จำเป็นต้องเตรียมกำลังพลให้พร้อม โดยการให้การศึกษาอย่างทั่วถึงและเหมาะสมเพื่อเป็นกำลังในการสนับสนุนการขับเคลื่อนประเทศ และการเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (No One Left Behind)

บัดนี้ คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาและเห็นชอบผลการศึกษารายงานดังกล่าว และจัดทำเป็นรูปเล่มฉบับสมบูรณ์แล้ว จึงได้เสนอรายงานฉบับนี้ต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

บทสรุปผู้บริหาร

ด้วยการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยที่จะช่วยขับเคลื่อนประเทศให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จำเป็นต้องมีการพัฒนาคนในทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม รวมถึงผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสไปพร้อมกัน แต่ปัจจุบันบุคคลดังกล่าวยังขาดโอกาสในการเข้าสู่ระบบการศึกษา นอกจากนี้การดูแลกลุ่มบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ยังไม่มีระบบการดำเนินการและการจัดการที่ได้อย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปการศึกษาของผู้ด้อยโอกาสต้องมีการบูรณาการร่วมกันในหลายส่วน อาทิ ด้านการศึกษา ด้านการสาธารณสุข การจัดสวัสดิการสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาได้รับการแก้ไขอย่างรอบด้าน ครบถ้วนสมบูรณ์ และสามารถดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยให้เกิดผลเป็นรูปธรรม คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส จึงเห็นสมควรให้แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสขึ้น เพื่อดำเนินการพิจารณาศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน โดยกำหนดระยะเวลาการพิจารณาเรื่องดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน ๔๕ วัน และได้มีมติให้ขอขยายระยะเวลาการพิจารณาออกไป โดยพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในวันอังคารที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

จากการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ โดยการเชิญบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการประชุมเพื่อให้ข้อมูล ความคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา ตลอดจนการพิจารณาศึกษาข้อมูลข้อเท็จจริง รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส คณะอนุกรรมการฯ พบว่ากลไกการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสที่มีอยู่ยังไม่สามารถขับเคลื่อนและสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเท่าเทียม ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว คณะอนุกรรมการฯ จึงเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ดังนี้

๑. ให้มีผู้จัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสหรือครูผู้สอนผู้ด้อยโอกาสในทุกท้องถิ่น/ตำบล โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) หรือเทศบาลเป็นผู้ดำเนินการเชิงรุกร่วมกับศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และครูในสังกัดเทศบาล ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรเอกชน ในการค้นหา คัดกรอง ประเมินศักยภาพ จัดการศึกษา ให้คำปรึกษา รวมทั้งการส่งต่อกลุ่มเป้าหมาย ภายใต้การบริหารจัดการของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับพื้นที่และจังหวัดซึ่งต้องมีรูปแบบรองรับผู้ด้อยโอกาสทุกประเภท โดยท้องถิ่นหรือเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มีหน้าที่ที่ต้องจัดให้มีครูผู้สอนผู้ด้อยโอกาสทุกตำบล

๒. ให้มีระบบการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายทั้งในและนอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย องค์กรเอกชน องค์กรทางศาสนา เพื่อรองรับการจัดการศึกษา รวมทั้งการส่งต่อและการจัดหางานสำหรับผู้ด้อยโอกาสในแต่ละพื้นที่ โดยให้ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานอย่างบูรณาการกัน ตลอดจนมีการติดตาม ประเมินผล และมีการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

๓. ให้มีกลไกในการดำเนินการ (ระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ (เทศบาล/ตำบล) ดำเนินการภายใต้ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) เพื่อมุ่งเน้นการเข้าถึงการศึกษาในแต่ละพื้นที่โดยให้มีกลไกในการดำเนินการ ๒ ระดับ ๑) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับ

จังหวัด และ ๒) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับพื้นที่ (เทศบาล/ตำบล)

๔. จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศกลางสำหรับผู้ด้อยโอกาสโดยใช้กลไกในระดับพื้นที่ (Area-based) ต้องมีข้อมูลเพื่อใช้เป็นฐานในการปฏิบัติการและส่งต่อในระดับจังหวัด รวมทั้งนำไปสู่การจัดการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงต่อความต้องการของกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

๕. ให้มีศูนย์กลางการดูแลผู้ด้อยโอกาสและพักพิงซึ่งบริหารจัดการโดยคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับจังหวัด และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับพื้นที่ เป็นสถานที่คัดกรองและปรับตัวเด็กให้สามารถเข้าสู่สังคมได้ โดยใช้โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ถูกยุบเลิก/ศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นสถานที่ในการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ให้ศูนย์กลางการดูแลเด็กและพักพิงดำเนินงานโดยเชื่อมโยงกับศูนย์พักพิงดูแลเด็กเล็ก บ้านพักเด็กและครอบครัว ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขอทานและคนไร้ที่พึ่ง ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิต ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และวัดเป็นศูนย์กลางการดูแล

๖. การจัดงบประมาณทั้งในด้านการบริหารจัดการและพัฒนา ให้แปรผันตามจำนวนผู้ด้อยโอกาสที่อยู่ในแต่ละพื้นที่ โดยแบ่งที่มาของงบประมาณออกเป็น ๓ ส่วนหลัก ดังนี้

๑) งบประมาณรายหัวและงบประมาณสนับสนุนของกระทรวงศึกษาธิการ ให้จัดสรรไปยังคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับจังหวัดเป็นผู้บริหารจัดการ

๒) งบประมาณของแต่ละท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล) ซึ่งประกอบด้วยงบประมาณดำเนินการ (การจัดการศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน) และงบอุดหนุน (ค่าจ้างครูผู้สอน) ให้แต่ละจังหวัดมอบให้ท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ

๓) งบอุดหนุนจากกองทุนคุ้มครองเด็ก/กองทุนส่งเสริมสวัสดิการที่อยู่ในการดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือกองทุนอื่นใดที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ อาจมีการใช้งบประมาณของส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

๗. ให้มีการผลิตและพัฒนาศักยภาพครู (ครูผู้สอนผู้ด้อยโอกาส/ครูศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล/ครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูของเทศบาล) ทั้งในเชิงวิชาการ และในมิติด้านจิตสังคม (Psychosocial) มิติด้านสุขภาพจิต และด้านทักษะชีวิตด้วย เพื่อให้สามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้

๘. ให้มีระบบและกลไกในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการติดตาม ประเมินผล การจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส โดยให้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการดังกล่าว และสมัชชาการศึกษาจังหวัดเป็นผู้ประเมินภายนอก

๙. การแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ หรือเรื่องอื่น ๆ เช่น การเทียบโอนหลักสูตร เป็นต้น โดยอาจมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ อาทิ ร่างพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส พ.ศ. หรือการปรับแก้วิธีปฏิบัติ เช่น มติคณะรัฐมนตรีหรือกฎกระทรวง เป็นต้น หรือการปรับปรุงวิธีการจัดสรรงบประมาณ เรื่องวิชาชีพครูผู้สอนเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้สามารถดำเนินการปฏิรูปได้สะดวกยิ่งขึ้น

สารบัญ
คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ
ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส
เรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส”

๑. แผนการปฏิรูป	๑
๒. วิธีการปฏิรูป	๑๖
๓. กำหนดระยะเวลาปฏิรูป	๒๒
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ	๒๓
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๒๔
๖. ข้อเสนอแนะ	๒๔
๗. ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	๒๔
ตารางแผนปฏิรูป	๒๕
บรรณานุกรม	๓๕
ภาคผนวก	๓๗
ภาคผนวก ก	๓๙
ภาคผนวก ข	๕๕
ภาคผนวก ค	๕๙

การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส

๑. แผนการปฏิรูป

๑.๑ เรื่องที่เห็นว่าเป็นประเด็นสมควรปฏิรูป โดยคำนึงถึงความเร่งด่วนและสัมฤทธิ์ผลของการปฏิรูป

๑. ประเด็นการปฏิรูป : ปฏิรูปบุคลากรทางการศึกษา
๒. ประเด็นการปฏิรูป : ปฏิรูปกลไกในการดำเนินการทั้งในระดับจังหวัดและระดับพื้นที่
๓. ประเด็นการปฏิรูป : ปฏิรูประบบการจัดการศึกษา
๔. ประเด็นการปฏิรูป : ปฏิรูประบบฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้ด้อยโอกาส
๕. ประเด็นการปฏิรูป : ปฏิรูประบบการจัดสรรงบประมาณ
๖. ประเด็นการปฏิรูป : ปฏิรูประบบและกลไกในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล
๗. ประเด็นการปฏิรูป : ปฏิรูประบบการบูรณาการในการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ

๑.๒ ปัญหา

การศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาคือการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศต่อไป ประเทศใดที่ประชากรมีการศึกษาย่อมนำความเจริญมาสู่ประเทศนั้นเช่นกัน ดังนั้นรัฐจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนในประเทศได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต เห็นได้จากมาตรา ๕๔ ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับผ่านการลงประชามติ) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดการศึกษาให้กับประชาชนทุกช่วงวัยตั้งแต่อ่อนวัยเรียนโดยให้มีการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมวัย ตลอดจนการจัดการศึกษาภาคบังคับ จนเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาตามความต้องการของแต่ละคนซึ่งมีความชอบหรือความถนัดแตกต่างกันไป โดยรัฐมีกองทุนช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างผู้มีกับผู้ไม่มีทุนทรัพย์ โดยการศึกษาทุกระดับต้องสอนผู้เรียนเป็นคนดี มีวินัย และภูมิใจในชาติ เพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และมีความสามารถในการปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ในอนาคต และขณะนี้ประเทศไทยกำลังเดินทางเข้าสู่ประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม หรือ Value-Based Economy ภายใต้กระบวนการประเทศไทย ๔.๐ เปลี่ยนจากประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยอุตสาหกรรมไปสู่ประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงในขั้นตอนและวิธีการผลิตจากการเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) เน้นให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) และการสร้างผู้ประกอบการหน้าใหม่ (Startups) รวมถึงการเปลี่ยนแปลงจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของประเทศจึงจำเป็นต้องเตรียมกำลังพลให้พร้อม โดยการให้การศึกษาอย่างทั่วถึงและเหมาะสมเพื่อเป็นกำลังในการสนับสนุนการขับเคลื่อน และการเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (No One Left Behind)

แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันยังพบว่า มีประชากรจำนวนมากที่เข้าไม่ถึงบริการด้านการศึกษา โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ซึ่งคำว่า “ผู้ด้อยโอกาส” นั้นมีผู้ให้คำจำกัดความ คำนิยามที่แตกต่างกัน ดังนี้

นิยามและคำจำกัดความของผู้ด้อยโอกาส

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ให้ความหมายของ “ผู้ด้อยโอกาส” หมายถึง ผู้ที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การสาธารณสุข การเสียเปรียบไม่ได้รับความเป็นธรรมทางกฎหมาย และได้รับผลกระทบจากครอบครัว ต้องการอยู่ในกระบวนการเอาใจใส่จากสังคมเพื่อให้เข้าถึงบริการ ได้รับข่าวสาร การสงเคราะห์และสวัสดิการ การบำบัดฟื้นฟู การคุ้มครองทางกฎหมาย ได้รับการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนาอาชีพเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการพัฒนาในระดับต่าง ๆ^๑

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์ เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ ได้ให้คำจำกัดความของ “ผู้ด้อยโอกาส” หมายถึง ผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน และได้รับผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติ และภัยสงคราม รวมถึงผู้ที่ขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ ตลอดจนผู้ประสบปัญหาที่ยังไม่มีองค์กรหลักรับผิดชอบ อันจะส่งผลให้ไม่สามารถดำรงชีวิตได้เท่าเทียมกับผู้อื่น เห็นได้ว่า ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก หรือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนมีหลากหลายแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ทางสังคม และได้กำหนดขอบเขตของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้ด้อยโอกาสไว้ ๕ กลุ่ม ดังนี้

๑. คนยากจน หมายถึง บุคคลที่มีรายได้ไม่เพียงพอในการใช้จ่ายเพื่อสนองตอบความต้องการพื้นฐานขั้นต่ำที่ทุกคนในสังคมควรได้รับเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามอัตภาพ โดยปี ๒๕๕๔ เส้นความยากจนกำหนดไว้ที่ ๒,๔๒๒ บาท/คน/เดือน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

๒. คนเร่ร่อน/ไร้ที่อยู่อาศัย หมายถึง บุคคลที่ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำ ขาดบริการขั้นพื้นฐานและขาดโอกาสในการได้รับการพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน

๓. ผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร หมายถึง บุคคลธรรมดาซึ่งไม่ได้รับการยอมรับว่ามีสัญชาติของรัฐใดเลย หรือไม่มีกฎหมายของรัฐใดที่ยอมรับให้สัญชาติแก่บุคคลดังกล่าว มี ๒ ประเภท คือ คนไร้สัญชาติ ซึ่งมีสิทธิอาศัยในประเทศไทย และคนไร้สัญชาติซึ่งไม่มีสิทธิอาศัยในประเทศไทย

๔. ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์/ครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบ

- ผู้ติดเชื้อเอชไอวี หมายถึง บุคคลที่มีกลุ่มอาการของโรคที่เกิดขึ้นจากระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมหรือบกพร่องที่เกิดขึ้นมาภายหลัง ซึ่งไม่ได้เป็นมาแต่กำเนิด โดยมีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัสเอชไอวี

- ผู้ป่วยเอดส์ หมายถึง ผู้ที่ได้รับเชื้อเอดส์แล้ว และเมื่อร่างกายอ่อนแอ ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเกิดการติดเชื้อโรคอื่น ๆ ได้ง่าย

- ครอบครัวและผู้ได้รับผลกระทบ หมายถึง ครอบครัว บิดามารดา บุตร ญาติพี่น้องของผู้ป่วยที่ได้รับผลกระทบจากผู้ติดเชื้อหรือผู้ป่วยเอดส์

๕. ผู้พันโทษ หมายถึง ผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก อกภัยโทษ และได้รับการปลดปล่อยเมื่อจำคุกครบกำหนดตามคำพิพากษา

^๑ จงรักษ์ มุสิกะมาน, “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน,” https://www.m-society.go.th/article_attach/๘๔๐๘/๘๖๓๕.doc (สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙)

ของศาล รวมทั้งผู้พ้นจากการคุมประพฤติ ผู้พ้นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด^๒

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ให้คำจำกัดความของ “ผู้ด้อยโอกาส” หมายรวมถึง ผู้รับบริการซึ่งมีชีวิตความเป็นอยู่ การศึกษาและการเรียนรู้ที่ด้อยโอกาส พลาดโอกาส และขาดโอกาสทางการศึกษาอันจะส่งผลให้การพัฒนาศักยภาพและการพัฒนาอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับวัยรวมถึงการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพทัดเทียมกับผู้อื่น

โดยได้แบ่งกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เพื่อจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑. ผู้ด้อยโอกาส คือ ผู้ที่มีโอกาสแต่ไม่ได้รับโอกาสนั้น จึงเกิดความเสียเปรียบหรือด้อยโอกาส
๒. ผู้พลาดโอกาส คือ ผู้ที่พลาดหรือพลาดโอกาสไปจากหนทางหรือเวลาที่เหมาะสม
๓. ผู้ขาดโอกาส คือ ผู้ที่ไม่ได้รับโอกาสเลย^๓

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ได้ให้คำจำกัดความของ “เด็กด้อยโอกาส” หมายถึง เด็กที่อยู่ในสภาพที่เป็นปัญหาสังคม เช่น เด็กพิการ เด็กที่มาจากครอบครัวยากจน เด็กที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือในชุมชนแออัด และเด็กที่ต้องอพยพย้ายถิ่นตามพ่อแม่ ความด้อยโอกาสของเด็กเหล่านี้ครอบคลุมทั้งเรื่องของการศึกษา สภาพแวดล้อม ภาษา วัฒนธรรมและโอกาสในการได้รับการบริการ^๔

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้คำจำกัดความของ “เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา” หมายถึง เด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก มีชีวิตความเป็นอยู่ด้อยกว่าเด็กปกติทั่วไป จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีพัฒนาการที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัย และสามารถบรรลุถึงศักยภาพขั้นสูงสุดได้ แบ่งออกเป็น ๑๐ ประเภท ได้แก่

๑. เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงานหรือแรงงานเด็ก
๒. เด็กเร่ร่อน
๓. เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศหรือโสเภณีเด็ก
๔. เด็กที่ถูกทอดทิ้ง/กำพร้า
๕. เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ
๖. เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ)
๗. เด็กในชนกลุ่มน้อย
๘. เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติด
๙. เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจ

^๒ ขนิษฐา กมลวัฒน์, “การส่งเสริมสนับสนุนการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน,” www.dla.go.th/upload/ebook/column/๒๐๑๓/๓/๒๐๔๙_๕๒๑๗.pp (สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙)

^๓ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, “ผู้ด้อยโอกาส นิยาม/ขอบข่าย,” เอกสารนำเสนอในการประชุม : การประชุมคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ครั้งที่ ๔ , ๒๐ กันยายน ๒๕๕๙, รัฐสภา

^๔ รัตนาพร วงษ์ตาไช้, “การพัฒนาแบบการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพสำหรับเด็กชายวัยเรียนในสถานสงเคราะห์.” (วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔), ๒๔

๑๐. เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน^๔

นอกจากนี้สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.) ร่วมกับองค์กรภาคีและผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำงานเรื่องเด็กด้วยโอกาส ได้จำแนกลักษณะเด็กด้วยโอกาสออกเป็น ๑๔ ประเภท ตามลักษณะปัญหาหรือตามสภาพปัญหา สาเหตุและแนวทางช่วยเหลือที่แตกต่างกันไปตามเด็กแต่ละประเภท อย่างไรก็ตามเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจก็พอจะจัดประเภทของความด้วยโอกาส ออกเป็น ๔ กลุ่มใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

๑. กลุ่มเปราะบางทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เด็กยากจนพิเศษ เด็กที่อยู่ในครอบครัวใช้แรงงานหรือรับจ้าง ตลอดจนเด็กที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร

- เด็กยากจน หรือเด็กที่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท/ปี มีจำนวน ๔,๕๘๔,๒๐๗ คน^๖ เด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่แม้จะอยู่ในระบบการศึกษาแต่ก็มีโอกาสสูงที่จะกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการออกจากโรงเรียนกลางคันเนื่องจากความจำเป็นของครอบครัว เด็กกลุ่มนี้ต้องการทั้งการสนับสนุนด้านโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพตั้งแต่ชั้นปฐมวัยจนถึงขั้นสูงสุดตามศักยภาพ ตลอดจนการช่วยเหลือสงเคราะห์ครอบครัวให้มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่พอเพียงอันจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กกลุ่มนี้โดยตรงอีกด้วย

- เด็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร โดยเด็กกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นเด็กยากจนที่ต้องการการสนับสนุนด้านโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกระดับช่วงวัยด้วยเช่นกัน

๒. กลุ่มพิการและกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษด้านการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มที่มีความพิการทางร่างกายและกลุ่มที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ ครอบคลุมตั้งแต่กลุ่มเด็กที่มีความพิการทางการมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหวและภาวะพิการซ้ำซ้อน กลุ่มเด็กที่มีการรับรู้ผิดปกติ (Learning Disorder) สมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity Disorder : ADHD) ออทิสติกและเรียนรู้ช้า (Slow Learner) ซึ่งอาจจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

- เด็กพิการขาดโอกาสและเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

๑) เด็กพิการขาดโอกาส มีจำนวนราวร้อยละ ๑ ของเด็กทั้งหมดในประเทศไทย หรือประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ คน โดยมีเด็กพิการที่ไม่ได้เรียนหรือไม่เคยเรียนหนังสือถึงร้อยละ ๕๑.๗ (ปี ๒๕๕๐) หรือมีเพียงไม่ถึงครึ่งหนึ่งที่ได้รับการศึกษาในระบบเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไปคิดเป็นนักเรียนพิการเรียนร่วม ซึ่งเด็กพิการที่ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษานี้ย่อมหมดโอกาสที่จะพัฒนาตนเองตามศักยภาพด้วย นอกจากนี้โอกาสในการได้รับความช่วยเหลือคนพิการจากรัฐยังถูกจำกัดเฉพาะเด็กที่มีอายุมากกว่า ๗ ปีขึ้นไป ทำให้เด็กพิการแต่กำเนิดจำนวนมากขาดโอกาสในการได้รับความช่วยเหลือด้านสุขภาพ อาทิ ปากแหว่งเพดานโหว่ ลำไส้ออกมานอกช่องท้อง เป็นต้น และระบบบริการอนามัยผดุงครรภ์เองก็ยังไม่สามารถเข้าไปดูแลป้องกันภาวะพิการแต่กำเนิดอย่างทั่วถึงได้อีกด้วย

^๔ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, www.plan.obec.go.th/download/sss.ppt (สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙)

^๖ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, “สถิติทางการศึกษา ปี พ.ศ. ๒๕๕๖”. http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=๑๐๙๖๘ (สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙)

๒) เด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านการเรียนรู้กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มที่มีความผิดปกติในการรับรู้หรือเรียนรู้ (Learning Disorder : LD) และกลุ่มเด็กสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity Disorder : ADHD) โดยเด็กกลุ่มนี้มีเพียงบางส่วนที่ได้รับการดูแลเรื่องการศึกษาอย่างเหมาะสมถูกต้องตามหลักวิชาการในสถานศึกษาที่มีความพร้อม มีครูที่ฝึกหัดมาด้านการศึกษาพิเศษ (Special Education) เด็กที่เรียนรู้ช้า เด็กออทิสติก ซึ่งเด็กที่มีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพเหล่านี้สามารถเติบโตใช้ชีวิตเป็นปกติได้เหมือนเด็กอื่น ๆ แต่เด็กที่โชคดีเหล่านี้ยังคงเป็นเด็กเพียงกลุ่มน้อยของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ การส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาได้ร่วมกัน ขยายผลการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่เด็กเหล่านี้ให้ครอบคลุมเด็กจำนวนมากขึ้น จึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพื่อให้เด็กกลุ่มนี้ทุกคนพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพและอยู่ร่วมกันในสังคมได้เหมือนเด็กทั่วไป

๓. กลุ่มเปราะบางทางสังคม กลุ่มที่มีลักษณะปัญหาหากกลุ่มใหญ่ที่สุด คือ กลุ่มพ่อแม่วัยรุ่น หรือเด็กที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรจนนำไปสู่การตั้งครรภ์ไม่พร้อม เด็กกำพร้าถูกทอดทิ้ง เด็กออกจากโรงเรียนกลางคันอยู่นอกระบบการศึกษา เด็กที่ใช้สารเสพติด นอกจากนี้กลุ่มเปราะบางทางสังคมยังรวมถึงเด็กที่กระทำความผิดต่อคดีอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นต้น โดยมีรายละเอียดจำแนกแต่ละกลุ่มดังนี้

- เด็กกำพร้า ถูกทอดทิ้ง ซึ่งเด็กเหล่านี้ถูกทอดทิ้งตามโรงพยาบาล สถานรับเลี้ยงเด็ก และที่สาธารณะโดยมีสาเหตุหลักจากแม่ที่อยู่ในวัยเรียน และแม่ที่ไม่สามารถเลี้ยงลูกได้ เด็กในกลุ่มนี้นอกจากต้องการโอกาสทางการศึกษาเหมือนเด็กทั่วไปตั้งแต่ปฐมวัยแล้ว ยังต้องการความรักความเอาใจใส่เป็นพิเศษเพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

- เด็กที่ใช้สารเสพติด จำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมา

- กลุ่มวัยรุ่นหรือกลุ่มมัธยมศึกษา เป็นกลุ่มที่น่าจับตาเป็นพิเศษจากจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างมากมายที่ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการช่วยเหลือดูแล และป้องกันปัญหายาเสพติดให้เด็กช่วงวัยนี้ ซึ่งประเภทของสารเสพติดที่มีการใช้อย่างแพร่หลายในกลุ่มวัยรุ่นนี้ยังคงเป็นยาบ้า และยาไอซ์ เป็นหลัก

- แม่วัยรุ่น รายงานสถิติการคลอดของแม่วัยรุ่นในประเทศไทย ในปี ๒๕๕๘ พบว่า วัยรุ่นอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี คลอดบุตรเพิ่มขึ้นเป็น ๑๐๔,๒๘๙ คน จากประมาณ ๙๐,๐๐๐ คน ในปี ๒๕๔๓ ในจำนวนดังกล่าวเป็นวัยรุ่นที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี จำนวน ๒,๙๘๘ คน^๗ ซึ่งจากสภาพปัญหาดังกล่าวยังเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาเด็กกำพร้าที่ถูกทอดทิ้งตามมา หรือปัญหาเด็กที่ไม่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพตามหลักพัฒนาการเด็ก ซึ่งเด็กที่เป็นลูกของแม่วัยรุ่นเหล่านี้ย่อมมีโอกาสสูงที่จะกลายเป็นเด็กด้อยโอกาสหรือเด็กกลุ่มเสี่ยงอีกกลุ่มในอนาคต

- เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปัญหาหลักของเด็กกลุ่มนี้คือการถูกปฏิเสธจากสังคม เมื่อได้รับการปล่อยตัวจะมีปัญหาการกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาและนำไปสู่ปัญหาการกระทำผิดซ้ำในที่สุด

๔. กลุ่มปัญหาเฉพาะ ที่ต้องอาศัยกระบวนการทางกฎหมายเข้าช่วย เช่น เด็กที่ได้รับเชื้อเอชไอวี เด็กที่ค้าประเวณี หรือถูกบังคับใช้แรงงาน เด็กที่ไร้สัญชาติ และเด็กด้อยโอกาสในจังหวัดชายแดนภาคใต้

^๗ ดนยา สุเวทเวทิน, “แม่วัยใส ใจต้องเข้มแข็ง,” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), นำข้อมูลขึ้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙, <http://www.thaihealth.or.th/Content/๓๒๘๘๔> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙)

- เด็กเร่ร่อน ในปัจจุบันมีองค์กรของภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนหลายหน่วยงานเข้าช่วยเหลือเด็กในกลุ่มดังกล่าว แต่ช่วยเหลือได้เพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น เด็กกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ประสบปัญหาครอบครัวแตกแยก ถูกทารุณกรรมและอาศัยอยู่ในชุมชนแออัดที่มีความเสี่ยงในการเผชิญต่อปัญหายาเสพติด การขายบริการทางเพศ และอาชญากรรม เด็กกลุ่มนี้จึงต้องการความช่วยเหลือต่อเนื่องระยะยาว พื้นฟูสภาพพื้นฐานในชีวิต การช่วยเหลือเยียวยาครอบครัวตลอดจนการนำเด็กกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาที่สร้างความมั่นคงในชีวิตให้เด็กในระยะยาว

- เด็กไร้สัญชาติ เป็นเด็กจากชนกลุ่มน้อยที่เข้ามาพักพิงในประเทศไทย มีทั้งที่อยู่มานานเป็นชั่วอายุคน และที่เพิ่งอพยพเข้ามาอยู่ที่ยังประสบปัญหาการไม่ถูกรับรองสัญชาติ ทำให้เด็กในกลุ่มนี้ไม่ได้รับการบริการเท่าเทียมกับเด็กทั่วไป โดยเฉพาะการขาดโอกาสทางการศึกษา เด็กกลุ่มนี้จะไม่ได้รับสิทธิรับทุนการศึกษาแม้เรียนดี เพราะไม่มีสัญชาติไทย เด็กกลุ่มนี้จึงมีความเสี่ยงในการหลุดจากระบบการศึกษาสูง เสี่ยงต่อการถูกล่อลวงไปสู่วงจรการค้ามนุษย์และความเสี่ยงอื่น ๆ อีกมากมายทั้งกระบวนการยาเสพติด และอาชญากรรมอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีเด็กลูกแรงงานต่างด้าวและเด็กชนเผ่าอีกจำนวนไม่น้อยที่ประสบปัญหาดังกล่าวเช่นกัน

- เด็กติดเชื้อเอชไอวี ส่วนใหญ่ติดเชื้อเอชไอวีจากพ่อแม่ จึงมีจำนวนไม่น้อยที่เป็นทั้งเด็กกำพร้าและติดเชื้อเอชไอวี จึงต้องเผชิญกับปัญหาทางสุขภาพทั้งกายและใจ ขาดการยอมรับจากสังคมทำให้ผู้ป่วยเข้าไม่ถึงบริการด้านสุขภาพและการศึกษาที่เพียงพอ นอกจากนี้ยังมีปัญหาการส่งต่อเด็กระหว่างองค์กรไม่เป็นความลับ และการที่เด็กที่ป่วยไม่สามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวได้ เด็กในกลุ่มนี้จึงต้องการการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว เครือญาติ การดูแลด้านสุขภาพ การฝึกฝนเยียวยา และได้รับการรักษาพยาบาลตามสิทธิอย่างต่อเนื่อง ระบบสวัสดิการดูแลเด็กติดเชื้อ การเข้าใจและยอมรับจากสังคม และโอกาสในการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กปกติ

- เด็กถูกบังคับใช้แรงงาน ปัญหาหลักของเด็กกลุ่มนี้ คือ การเข้าไม่ถึงระบบการคุ้มครองของกฎหมายและบริการทางสังคม เนื่องจากสถานประกอบการมีลักษณะซ่อนเร้น เช่น โรงงานขนาดเล็กตามห้องแถวและชานเมือง ความต้องการของเด็กในกลุ่มนี้ คือ ความช่วยเหลือทั้งสุขภาพ จิตใจ และการสร้างโอกาสกลับสู่ระบบการศึกษา ตลอดจนพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการทำงานที่มั่นคงในอนาคต

- เด็กถูกบังคับให้ค้าประเวณี รวมถึงเด็กที่ทำงานในสถานบริการ เช่น สไน้กเกอร์คลับ ผับ คาเฟ่ ฯลฯ โดยพบว่ามียุวกอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีที่เข้าสู่การค้าประเวณีไม่ต่ำกว่า ๒๕,๐๐๐ คน ซึ่งความต้องการของเด็กกลุ่มนี้คือ ความช่วยเหลือทั้งทางสุขภาพ จิตใจ โอกาสทางการศึกษา รวมถึงกลไกทางสังคมและชุมชนในการให้กำลังใจเพื่อฟื้นฟูจิตใจ การฝึกฝนอาชีพให้มีความมั่นคงของชีวิตทั้งแม่และเด็กในอนาคต

- เด็กลูกแรงงานต่างด้าว โดยปัญหาของเด็กกลุ่มนี้คือ การเข้าไม่ถึงโอกาสทางการศึกษาและการดูแลสุขภาพ เนื่องจากขาดการรับรองสถานะตามกฎหมายที่จะประกันสิทธิดังกล่าว

- เด็กด้อยโอกาสในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เด็กกลุ่มนี้มีโอกาสที่จะเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยงกับปัญหา ยาเสพติดและปัญหาอื่น ๆ ที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ นอกจากนี้ปัญหาเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ภาคใต้ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนให้กลายเป็นเด็กด้อยโอกาสอีกจำนวนมาก ส่วนหนึ่งเป็นเด็กที่กำพร้าบิดามารดา อีกส่วนหนึ่งกลายเป็นเด็กที่อยู่กับครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยวขาดหัวหน้าครอบครัวซึ่งเป็นเสาหลัก จึงทำให้เด็ก

เหล่านี้อยู่ในภาวะยากลำบากมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาที่แม่ไม่สามารถประกอบอาชีพที่มีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงดูบุตร^๘

จากผลการสำรวจของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการสำรวจข้อมูลด้านการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในปีการศึกษา ๒๕๕๖ พบว่ามีจำนวนเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาที่อยู่ในระบบการศึกษาแล้วมากถึง ๔,๘๙๒,๐๖๓ คน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ : แสดงจำนวนนักเรียนด้อยโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามประเภทนักเรียนและระดับการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๖^๙

ประเภท	ระดับการศึกษา				
	รวม	ก่อนประถมศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย
รวม	๔,๘๙๒,๐๖๓	๖๕๑,๗๑๕	๒,๕๐๓,๑๙๒	๑,๑๗๙,๐๒๓	๕๕๘,๑๓๓
๑. เด็กถูกบังคับให้ขายแรงงาน	๑๑๔	๙	๓๗	๔๙	๑๙
๒. เด็กอยู่ในธุรกิจทางเพศ	๖๑	๕	๕	๓๗	๑๔
๓. เด็กถูกทอดทิ้ง	๑๔,๕๖๓	๘๗๓	๘,๒๒๖	๔,๑๙๙	๑,๒๖๕
๔. เด็กในสถานพินิจฯ	๔๕๕	๓๗	๒๐๔	๑๘๑	๓๓
๕. เด็กเร่ร่อน	๑,๓๖๓	๒๖๓	๙๒๖	๑๔๑	๓๓
๖. เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์	๒,๒๘๖	๗๓	๑,๑๗๑	๙๐๑	๑๔๑
๗. เด็กในชนกลุ่มน้อย	๒๙,๒๕๒	๔,๔๖๐	๑๘,๑๓๖	๔,๙๑๐	๑,๗๕๖
๘. เด็กที่ถูกทำร้าย	๒,๐๘๑	๓๐๔	๘๐๘	๕๘๗	๓๘๒
๙. เด็กยากจน	๔,๕๘๕,๒๐๗	๖๒๔,๕๑๑	๒,๓๘๙,๒๒๖	๑,๐๘๗,๓๑๔	๔๘๔,๑๕๖
๑๐. เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด	๑,๓๐๖	๑๑๕	๓๐๐	๔๘๒	๔๐๙
๑๑. อื่น ๆ	๒๕๕,๓๗๕	๒๑,๐๖๕	๘๔,๑๕๓	๘๐,๒๒๒	๖๙,๙๓๕

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

และข้อมูลจากสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พบว่าในปีการศึกษา ๒๕๕๘ มีเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาในจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ๔,๘๐๒,๗๖๗ คน^{๑๐}

^๘ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.), “เด็กด้อยโอกาส จุดพลิกผันอนาคตชาติ” เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ อภิวัตน์การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย ๖-๘ พฤษภาคม ๒๕๕๗.

^๙ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, “สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๖-๒๕๕๗,” www.moe.go.th/moe/upload/news๒๐/FileUpload/๓๙๗๑๙-๒๓๕๗.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙)

^{๑๐} กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, “ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๘ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,” https://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=๑๖๙๙๗ (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙)

ตารางที่ ๒ : แสดงจำนวนนักเรียนด้อยโอกาส จำแนกตามประเภทความด้อยโอกาส และรายชั้น ปีการศึกษา ๒๕๕๘

ระดับการศึกษา	เด็กถูกบังคับให้ขายแรงงาน	เด็กอยู่ในธุรกิจทางเพศ	เด็กถูกทอดทิ้ง	เด็กในสถานพินิจฯ	เด็กเร่ร่อน	เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอตส์	เด็กในชนกลุ่มน้อย	เด็กที่ถูกทำร้าย	เด็กยากจน	เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด	อื่น ๆ	รวมทั้งสิ้น
อ.๓ ขวบ	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๑๔๖	๐	๔๘	๑๙๔
อ. ๑	๒๒	๒	๒๐๑	๕	๗๓	๖	๑,๑๓๐	๒๕๑	๒๕๒,๑๖๐	๗๕	๕,๓๒๒	๒๕๙,๒๔๗
อ. ๒	๖	๒	๒๘๓	๙	๙๔	๒๒	๑,๕๕๒	๒๒๕	๓๐๐,๕๕๒	๖๕	๕,๘๙๓	๓๐๘,๗๐๓
ป. ๑	๙	๓	๔๖๐	๑๖	๑๕๘	๔๕	๒,๕๒๖	๒๐๐	๓๖๓,๘๙๕	๗๒	๙,๙๕๔	๓๗๗,๓๓๘
ป. ๒	๙	๓	๖๒๙	๒๓	๑๒๓	๕๙	๒,๕๒๓	๑๑๗	๓๘๐,๑๓๔	๕๑	๙,๘๒๓	๓๙๙,๔๙๔
ป. ๓	๖	๑	๗๘๐	๒๒	๑๐๙	๕๘	๒,๖๐๐	๑๔๕	๓๙๐,๙๗๙	๔๘	๑๐,๒๗๓	๔๐๕,๐๒๑
ป. ๔	๙	๑	๙๓๒	๓๐	๑๒๕	๗๔	๒,๖๐๒	๘๔	๔๐๓,๙๒๓	๔๑	๑๐,๕๗๒	๔๑๘,๓๙๓
ป. ๕	๑๓	๐	๑,๑๙๖	๑๖	๘๕	๑๒๒	๒,๕๘๕	๑๓๘	๔๑๔,๙๘๗	๕๖	๑๑,๖๗๔	๔๓๐,๘๗๔
ป. ๖	๕	๐	๑,๓๔๕	๕๓	๙๙	๑๘๘	๒,๓๘๓	๑๑๗	๔๐๖,๖๐๕	๔๕	๑๒,๑๕๑	๔๒๒,๙๙๑
ม. ๑	๑๗	๓	๑,๒๖๔	๕๓	๕๒	๑๘๙	๑,๗๖๖	๑๔๙	๓๙๒,๐๖๖	๘๗	๑๓,๓๘๑	๔๐๙,๐๐๗
ม. ๒	๑๗	๕	๑,๓๓๖	๕๐	๓๘	๒๕๐	๑,๕๒๒	๑๒๗	๓๘๔,๕๗๑	๗๐	๑๔,๐๔๔	๔๐๒,๐๓๐
ม. ๓	๑๙	๙	๑,๓๑๒	๔๕	๕๑	๓๔๓	๑,๖๓๑	๑๔๒	๓๘๓,๑๘๕	๘๐	๑๗,๗๒๒	๔๐๕,๕๓๙
ม. ๔	๑๖	๗	๔๒๒	๑๑	๑๖	๖๕	๖๔๗	๙๔	๑๗๖,๕๕๐	๗๙	๑๒,๗๘๓	๑๙๐,๖๙๐
ม. ๕	๙	๑๐	๔๐๐	๑๐	๗	๔๗	๕๖๙	๙๙	๑๗๑,๕๕๔	๘๑	๑๒,๘๑๑	๑๘๕,๕๘๗
ม. ๖	๗	๗	๓๘๘	๘	๑๓	๖๘	๖๔๖	๑๑๖	๑๗๘,๓๘๗	๑๒๐	๑๔,๘๙๙	๑๙๔,๖๕๙
รวม	๑๖๔	๕๓	๑๐,๙๕๐	๓๕๑	๑,๐๔๓	๑,๕๓๖	๒๔,๖๖๒	๒,๐๐๔	๔,๕๙๙,๖๘๔	๙๗๐	๑๖๑,๓๕๐	๔,๘๐๒,๗๖๗

ที่มา : สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่ที่ด้อยโอกาสนั้น สามารถจำแนกได้เป็น ๘ ประเภท ได้แก่ ๑) กลุ่มคนยากจน ๒) กลุ่มคนเร่ร่อน/ไร้ที่อยู่อาศัย ๓) กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง ๔) กลุ่มผู้ต้องขัง ๕) ผู้พันโทษ ๖) กลุ่มคนไร้สัญชาติ ๗) กลุ่มคนไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร และ ๘) กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี ดังข้อมูลเชิงปริมาณที่จำแนกตามกลุ่มเป้าหมายดังนี้

ตารางที่ ๓ : แสดงข้อมูลเชิงปริมาณที่จำแนกตามกลุ่มเป้าหมายของผู้ใหญ่ที่ด้อยโอกาส

กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน (คน)
๑. คนยากจน ^{๑๑}	๗,๐๕๘,๐๐๐
๒. คนเร่ร่อน/ไร้ที่อยู่อาศัย ^{๑๒}	๓๓,๑๔๐
๓. คนไร้ที่พึ่ง ^{๑๓}	๔,๓๘๘
๔. ผู้ต้องขัง ^{๑๔}	๒๙๙,๘๘๕
๕. ผู้พ้นโทษ (ตุลาคม ๒๕๕๘ – กันยายน ๒๕๕๙) ^{๑๕}	๕๗,๑๗๓
๖. คนไร้สัญชาติ ^{๑๖}	๔๔๓,๘๖๒
๗. คนไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร ^{๑๗}	๓๔๒,๗๐๘
๘. ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ^{๑๘}	๑,๕๒๖,๐๒๘
รวม	๙,๗๖๕,๑๘๔

อย่างไรก็ตามเนื่องจากสำหรับการจัดการศึกษาให้กับผู้ใหญ่ที่ด้อยโอกาสนั้นมีกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องค่อนข้างรองรับได้ดีในระดับหนึ่ง ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด การให้ความช่วยเหลือและการพัฒนาส่วนใหญ่จะเป็นการพัฒนาด้านอาชีพและคุณภาพชีวิต ซึ่งจำเป็นต้องมีการจัดการที่ดี เพื่อให้สามารถรองรับความต้องการที่แตกต่างให้กับคนทุกประเภทและทุกวัยได้ ฉะนั้นจากการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ โดยพิจารณาการนิยามและการให้ความหมายของผู้ด้อยโอกาส รวมถึงกลไกทางภาครัฐที่ได้มีการบริหารจัดการรองรับการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ที่ด้อยโอกาสไว้แล้วดังที่กล่าวมาในข้างต้น อนุกรรมการฯ จึงได้วิเคราะห์โดยอ้างอิงเกณฑ์การแบ่งกลุ่มจากสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.) ร่วมกับองค์กรภาคีและผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำงานเรื่องเด็กด้อยโอกาส ได้จำแนกลักษณะผู้ด้อยโอกาสออกเป็น ๔ กลุ่มใหญ่ ดังนี้

^{๑๑} สำนักงานสถิติแห่งชาติ, “คำถามข้อมูลสถิติ,” <http://service.nso.go.th/nso/web/faq/faq.html#> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙)

^{๑๒} กรมกิจการเด็กและเยาวชน, “ข้อมูลผู้ด้อยโอกาส ๕ กลุ่ม,” intranet.dcy.go.th/intranet_child/fls/fls_uploads/๕๑๒๐๐/ข้อมูลผู้ด้อยโอกาส.doc (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙)

^{๑๓} กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, “พบ.บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งแก้ไขปัญหาคนไร้ที่พึ่งและคนขอทานในพื้นที่สาธารณะกรุงเทพฯ,” https://www.m-society.go.th/mobile_detail.php?cid=๓๒&nid=๑๗๔๒๔ (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙)

^{๑๔} กรมราชทัณฑ์, “สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ สํารวจ ณ วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙,” <http://www.correct.go.th/stat๑๐๒/display/result.php?date=๒๐๑๖-๐๙-๒๒> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙)

^{๑๕} กรมราชทัณฑ์, “รายงานผลการดำเนินงานเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ครั้งที่ ๑,๒ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๘ – เดือนกันยายน ๒๕๕๙)

^{๑๖} สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ, “UNHCR ชื่นชมกระบวนการแก้ปัญหาเด็กไร้สัญชาติในประเทศไทย,” https://www.unhcr.or.th/news/stateless_news (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙)

^{๑๗} กรมกิจการเด็กและเยาวชน, “ข้อมูลผู้ด้อยโอกาส ๕ กลุ่ม,” intranet.dcy.go.th/intranet_child/fls/fls_uploads/๕๑๒๐๐/ข้อมูลผู้ด้อยโอกาส.doc (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙)

^{๑๘} สำนักกระบวนคดี, “สรุปสถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์และการติดเชื้อเอดส์ประเทศไทย ปี ๒๕๕๘,” http://www.boe.moph.go.th/files/report/๒๐๑๕๑๑๒๖_๘๗๙๐๓๓๓๗.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙)

๑) กลุ่มเปราะบางทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ยากจนพิเศษ เด็กที่อยู่ในครอบครัวใช้แรงงานหรือรับจ้างตลอดจนเด็กที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร

๒) กลุ่มพิการและกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษด้านการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มที่มีความพิการทางร่างกายและกลุ่มที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้

๓) กลุ่มเปราะบางทางสังคม อาทิ กลุ่มพ่อแม่วัยรุ่น เด็กกำพร้าถูกทอดทิ้ง เด็กออกจากโรงเรียนกลางคันที่อยู่นอกระบบการศึกษา เด็กที่ใช้สารเสพติด เด็กที่บิดามารดาต้องโทษจำคุก เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างคุมความประพฤติ

๔) กลุ่มปัญหาเฉพาะ อาทิ เด็กที่ได้รับเชื้อเอชไอวี เด็กที่ค้าประเวณีหรือถูกบังคับใช้แรงงานเด็กที่ไร้สัญชาติ

ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาสามารถเข้าถึงคนในทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ทุกสถานะอย่างเท่าเทียม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้มีการจัดรูปแบบการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสไว้ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงรูปแบบการจัดการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาส

รูปแบบ	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	หลักสูตร/วิธีการ	ความต้องการในการช่วยเหลือ
๑. การเรียนรวม	๑. เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสได้รับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเสมอภาคอย่างทั่วถึง ๒. เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดบริการแก่เด็กด้อยโอกาส	๑. เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ) ๒. เด็กเร่ร่อนหรือเด็กซึ่งติดตามผู้ปกครองที่อพยพเข้ามาประกอบอาชีพในพื้นที่ ๓. เด็กในชนกลุ่มน้อย เด็กที่ไม่ได้รับสัญชาติไทย และเด็กที่ไม่มีสูติบัตรหรือทะเบียนบ้าน	๑. ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ ๒. จัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลร่วมกับหรือเหมือนกับเด็กทั่วไปในชั้นเรียนปกติ ๓. สนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน เช่น อาหารกลางวัน วัสดุอุปกรณ์ เงินทุนการศึกษา ๔. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพื่อช่วยเหลือให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ๕. ติดตามและเยี่ยมบ้านเพื่อประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองของเด็กด้อยโอกาสและผู้นำชุมชน	การพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจการพัฒนาคุณภาพเด็กด้อยโอกาส

รูปแบบ	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	หลักสูตร/วิธีการ	ความต้องการในการช่วยเหลือ
๒. ศูนย์การเรียนรู้	๑. เพื่อให้ พ่อ แม่ หรือ ผู้ปกครองมีโอกาสเลือกและปรับแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแผนชีวิต ความเชื่อ ความต้องการและความพร้อมของเด็กและครอบครัวได้อย่างยืดหยุ่น	๑. เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ) ๒. เด็กเร่ร่อนหรือเด็กซึ่งติดตามผู้ปกครองที่อพยพเข้ามาประกอบอาชีพในพื้นที่	๑. สืบหาข้อมูลเด็กที่ตกหล่นและเด็กออกจากโรงเรียนกลางคัน ๒. จัดทำหลักสูตรที่ยืดหยุ่น เหมาะสมกับความจำเป็นตามบริบทของพื้นที่ในการจัดศูนย์การเรียนรู้ ๓. ประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง และสถานประกอบการหรือองค์กรหน่วยงานในพื้นที่ ๔. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลักษณะของศูนย์การเรียนรู้ เช่น Block Course ศูนย์การเรียนรู้บ้านหนูไกล ศูนย์การเรียนรู้ ๑ โรงเรียน ๒ ระบบ ๕. ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้	การสนับสนุนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอในแต่ละศูนย์การเรียนรู้
๓. การจัดการศึกษาโดยครอบครัว (Home School)	๑. เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ) ๒. เด็กเร่ร่อนหรือเด็กซึ่งติดตามผู้ปกครองที่อพยพเข้ามาประกอบอาชีพในพื้นที่	๑. เด็กพิการรุนแรง ๒. เด็กที่มีปัญหาสุขภาพ เช่นปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติด เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจ	๑. ครอบครัวกำหนดหลักการ กรอบแนวทางในประเด็นที่มีความสำคัญในแต่ละช่วงระยะเวลาของระดับการศึกษาที่จะจัดให้กับผู้เรียนโดยอิงจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒. ครอบครัวยื่นคำร้องขออนุญาตจัดการศึกษาพร้อมรายละเอียดประกอบคำขออนุญาตต่อสำนักงานเขตพื้นที่	

รูปแบบ	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	หลักสูตร/วิธีการ	ความต้องการในการช่วยเหลือ
			<p>๓. จัดทำแผนการจัดการศึกษาของครอบครัวที่มีข้อมูลพื้นฐานของครอบครัวและผู้เรียน</p> <p>๔. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัดและประเมินผล รายงานผลต่อสำนักงานเขตพื้นที่</p> <p>๕. พัฒนา ปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่สำนักงานเขตพื้นที่เสนอแนะ</p> <p>๖. ขออนุญาตรับรองผลการจัดการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา</p>	
<p>๔. การจัดการศึกษา สงเคราะห์</p>	<p>๑. เพื่อให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเสมอภาคและทั่วถึง</p> <p>๒. เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสมีทักษะในการดำรงชีพ และได้รับการพัฒนาศักยภาพ</p>	<p>๑. เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงานหรือแรงงานเด็ก</p> <p>๒. เด็กเร่ร่อน</p> <p>๓. เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศหรือโสเภณีเด็ก</p> <p>๔. เด็กที่ถูกทอดทิ้ง / กำพร้า</p> <p>๕. เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ</p> <p>๖. เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ)</p> <p>๗. เด็กในชนกลุ่มน้อย</p> <p>๘. เด็กเร่ร่อนที่มีปัญหาเกี่ยวกับสารเสพติด</p>	<p>๑. สืบค้นและคัดกรองเด็กด้อยโอกาส</p> <p>๒. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและเพิ่มเติมกิจกรรมทักษะชีวิตสำหรับเด็กด้อยโอกาส</p> <p>๓. จัดปัจจัยบริการพื้นฐาน ได้แก่ ที่พักให้อยู่ประจำ อาหาร ชุดนักเรียน วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และเครื่องใช้ส่วนตัว</p> <p>๔. จัดระบบการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาอิงมาตรฐานเป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด</p>	<p>การจัดงบประมาณให้เพียงพอและทันตามระยะเวลาที่กำหนด</p>

รูปแบบ	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	หลักสูตร/วิธีการ	ความต้องการในการช่วยเหลือ
<p>๕. การศึกษานอกโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน</p>	<p>๑. เพื่อยกระดับผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาให้มีระดับการศึกษาสูงขึ้น</p> <p>๒. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กวัยเรียนที่ด้อยโอกาสและประสบปัญหาออกจากโรงเรียนกลางคัน</p>	<p>๑. เด็กที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน หรือนักเรียนที่ไม่สามารถเรียนในระบบโรงเรียนได้เนื่องจากประสบปัญหาได้เกรดศูนย์ (๐) รอการพิจารณา (ร.) ไม่มีสิทธิสอบ (มส.) ครอบครัวยากจน ขาดความอบอุ่น ชู้สาว ยาเสพติด</p>	<p>๑. สืบค้นข้อมูลเด็กออกจากโรงเรียนกลางคัน เด็กที่ไม่สามารถเรียนในระบบโรงเรียนได้</p> <p>๒. ศึกษา วิเคราะห์ สภาพปัญหา และความต้องการของเด็กที่ไม่สามารถเรียนในระบบโรงเรียนได้</p> <p>๓. ทำข้อตกลง MOU กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย</p> <p>๔. ส่งเด็กต่อสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จัดการเรียนรู้อัตนผลและประเมินผลตามหลักสูตร</p> <p>๕. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งให้โรงเรียนจำหน่ายนักเรียนออกจากทะเบียนนักเรียน</p>	
<p>๖. การจัดการเรียนรู้วิชาชีพ</p>	<p>๑. เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้ และทักษะวิชาชีพตามความสนใจ สามารถประกอบอาชีพได้อย่างน้อยคนละ ๑ อาชีพ</p> <p>๒. เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับวุฒิการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ</p>	<p>เด็กยากจนที่ต้องรับผิดชอบตนเองและครอบครัว หรือเด็กที่ต้องขายแรงงาน</p>	<p>๑. สืบค้นความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และตรวจสอบความพร้อมของโรงเรียนหรือแหล่งเรียนรู้</p> <p>๒. ประสานงาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อจัดทำบันทึกความเข้าใจร่วมกัน (MOU)</p>	<p>๑. การประสานงานเพื่อทำบันทึกความเข้าใจให้มีการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังและต่อเนื่อง</p> <p>๒. มาตรการจูงใจให้ผู้เรียนสนใจศึกษาสายอาชีพมากขึ้น</p> <p>๓. งบประมาณในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ</p>

รูปแบบ	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	หลักสูตร/วิธีการ	ความต้องการในการช่วยเหลือ
	ที่สามารถศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้		<p>๓. จัดกลุ่มผู้เรียนตามความสมัครใจและแต่งตั้งมอบหมายหน้าที่ให้ครูที่ปรึกษาประจำกลุ่ม</p> <p>๔. การเรียนรู้ตามหลักสูตร โดยบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในโรงเรียน ในสถานอาชีวศึกษา และการฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการ</p> <p>๕. สนับสนุน ส่งเสริมการฝึกทักษะวิชาชีพ สู่การพัฒนาเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ และการหารายได้ระหว่างเรียน</p> <p>๖. วัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริงของผู้เรียนรายบุคคลรวมทั้งการเทียบโอนผลการเรียนจากการปฏิบัติจริง</p>	
๗. การเรียนนอกระบบในโรงเรียน	เพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาที่ออกจากโรงเรียน กลางคันหรือมีปัญหาทางการเรียน ให้สามารถเรียนจบหลักสูตรและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	เด็กออกจากโรงเรียน กลางคันที่มีปัญหาทางการเรียน ได้เกรดศูนย์ (๐) รอการพิจารณา (ร.) ไม่มีสิทธิสอบ (มส.) เด็กยากจน เร่ร่อน ขาดแรงงาน มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด หรือผู้ชาย	<p>๑. ตรวจสอบข้อมูลเด็กกลุ่มเป้าหมาย ติดตาม แนะนำให้ทำสัญญาการเป็นนักเรียน</p> <p>๒. ปฐมนิเทศ และทดสอบความรู้ ความสามารถในรายวิชาต่าง ๆ</p> <p>๓. จัดทำคู่มือและคำแนะนำในการเรียน และปฏิทินนัดหมาย</p> <p>๔. จัดการเรียนรู้โดยให้เด็กศึกษาด้วยตนเองจาก</p>	<p>๑. งบประมาณ ค่าวัสดุ อุปกรณ์ และค่าตอบแทนอย่างเพียงพอ</p> <p>๒. ครูและบุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการ</p> <p>๓. การสนับสนุน ส่งเสริมอย่างต่อเนื่องจากผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>

รูปแบบ	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	หลักสูตร/วิธีการ	ความต้องการในการช่วยเหลือ
			<p>ชุดการเรียนรู้ / บทเรียนสำเร็จรูป สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี</p> <p>๕. จัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ เช่น ค่ายวิชาการ ค่ายคุณธรรม และการบำเพ็ญประโยชน์</p> <p>๖. พบครูประจำวิชา เพื่อนำส่งผลงานและติดตามความก้าวหน้าในการเรียน</p> <p>๗. ทดสอบความรู้ และประเมินผลงาน</p>	
<p>๘. ห้องเรียนสาขา</p>	<p>เพื่อให้เด็กที่อยู่ห่างไกลพื้นที่ที่เป็นจุดอับยากลำบากในการเดินทางได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง</p>	<p>เด็กในชนกลุ่มน้อย</p>	<p>๑. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเด็กวัยเรียนในพื้นที่ห่างไกล กันดาร</p> <p>๒. จัดทำโครงสร้างการบริหาร หลักสูตร และจัดเตรียมครู วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ อาคาร สถานที่ และงบประมาณ</p> <p>๓. รับสมัครนักเรียน วางแผนการจัดการเรียนการสอน</p> <p>๔. จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรในห้องเรียนสาขาใกล้บ้านนักเรียน</p> <p>๕. จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในแหล่งเรียนรู้ หรือสถาบันการศึกษาอื่น</p> <p>๖. วัดผลและประเมินผล การเรียนตามหลักสูตร</p>	<p>๑. การสนับสนุนงบประมาณค่าวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ ค่าพาหนะ</p> <p>๒. ครูและบุคลากรผู้รับผิดชอบประจำห้องเรียนสาขา</p> <p>๓. งบประมาณปรับปรุงซ่อมแซมห้องเรียนสาขา</p>

ถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะมีมาตรการรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสแล้วก็ตาม แต่ยังมีผู้ด้อยโอกาสจำนวนมากกลับเข้าไม่ถึงบริการทางการศึกษาที่จัดไว้ให้ เนื่องจากกลไกที่มีอยู่เดิมไม่สามารถขับเคลื่อนและสร้างการเข้าถึงได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร คณะอนุกรรมการฯ จึงได้ร่วมกันพิจารณาศึกษาเพื่อหาแนวทางในการดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ดังนี้

๒. วิธีการปฏิรูป

จากการพิจารณาของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสแล้วเห็นว่าการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมได้นั้น ขึ้นอยู่กับกลไกการบริหารจัดการ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับกลไกระดับพื้นที่ซึ่งจะทำให้การกระจายโอกาสทางการศึกษาสามารถเข้าถึงผู้ด้อยโอกาสได้อย่างแท้จริง

๒.๑ วิเคราะห์ จัดแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป

๑) จัดให้มีคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ โดยจัดให้มีการประชุมและเชิญนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ ข้อมูล และข้อเท็จจริง

๒) รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากหน่วยงานผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการทบทวนเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการขับเคลื่อน แนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวข้องเสนอให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณาและมีมติให้ความเห็นชอบ เพื่อดำเนินการส่งรายละเอียดให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาและมีมติให้ความเห็นชอบและมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาดำเนินการ

๔) ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานขับเคลื่อนการปฏิรูปในประเด็นเรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส” ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อรับทราบผลการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปประสบผลสำเร็จ

๒.๒ แนวทางการปฏิรูป

๑) ให้มีผู้จัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสหรือครูผู้สอนผู้ด้อยโอกาสในทุกท้องถิ่น/ตำบล โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) หรือเทศบาลเป็นผู้ดำเนินการเชิงรุกร่วมกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และครูในสังกัดเทศบาล ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรเอกชน ในการค้นหา คัดกรอง ประเมินศักยภาพ จัดการศึกษา ให้คำปรึกษา รวมทั้งการส่งต่อกลุ่มเป้าหมาย ภายใต้การบริหารจัดการของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ระดับพื้นที่และจังหวัดซึ่งต้องมีรูปแบบรองรับผู้ด้อยโอกาสทุกประเภท โดยท้องถิ่นหรือเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มีหน้าที่ที่ต้องจัดให้มีครูผู้สอนผู้ด้อยโอกาสทุกตำบล

๒) ให้มีระบบการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายทั้งในและนอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย องค์กรเอกชน องค์กรทางศาสนา เพื่อรองรับการจัดการศึกษา รวมทั้งการส่งต่อและการจัดหางานสำหรับผู้ด้อยโอกาสในแต่ละพื้นที่ โดยให้ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานอย่างบูรณาการกัน ตลอดจนมีการติดตาม ประเมินผล และมีการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

๓) ให้มีกลไกในการดำเนินการ (ระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ (เทศบาล/ตำบล) ดำเนินการภายใต้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) เพื่อมุ่งเน้นการเข้าถึงการศึกษาในแต่ละพื้นที่โดยให้มีกลไกในการดำเนินการ ๒ ระดับ ดังนี้

๓.๑) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับจังหวัด

ประกอบด้วย

(๑) รองผู้ว่าราชการจังหวัด	ประธานกรรมการ
(๒) นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด	รองประธานกรรมการ
(๓) พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	กรรมการ
(๔) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	กรรมการ
(๕) ผู้แทนสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	กรรมการ
(๖) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	กรรมการ
(๗) ผู้แทนมูลนิธิหรือองค์กรเอกชน	กรรมการ
(๘) ผู้แทนสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก	กรรมการ
(๙) ผู้แทนสำนักงานคุมประพฤติ	กรรมการ
(๑๐) ผู้แทนกรมราชทัณฑ์	กรรมการ
(๑๑) แรงงานจังหวัด	กรรมการ
(๑๒) ผู้แทนจากเทศบาลในจังหวัด	กรรมการ
(๑๓) ท้องถิ่นจังหวัด	กรรมการ
(๑๔) ผู้แทนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	กรรมการ
(๑๕) ตัวแทนจากท้องที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	กรรมการ
(๑๖) ตัวแทนองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ ในระดับจังหวัด	กรรมการ
(๑๗) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ	กรรมการ
(๑๘) ศึกษาธิการจังหวัด	กรรมการและเลขานุการ
(๑๙) ผู้แทนสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(๒๐) ผู้แทนจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะอนุกรรมการดังกล่าว มีหน้าที่

- (๑) วางกรอบแนวทางในการดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส
- (๒) สืบค้น สํารวจ คัดกรอง และส่งต่อผู้ด้อยโอกาส
- (๓) จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศกลางระดับจังหวัดสำหรับผู้ด้อยโอกาส
- (๔) สร้างและขยายภาคีเครือข่ายในการมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส
- (๕) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส
- (๖) ประสานเชื่อมโยงการดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสร่วมกับ

หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

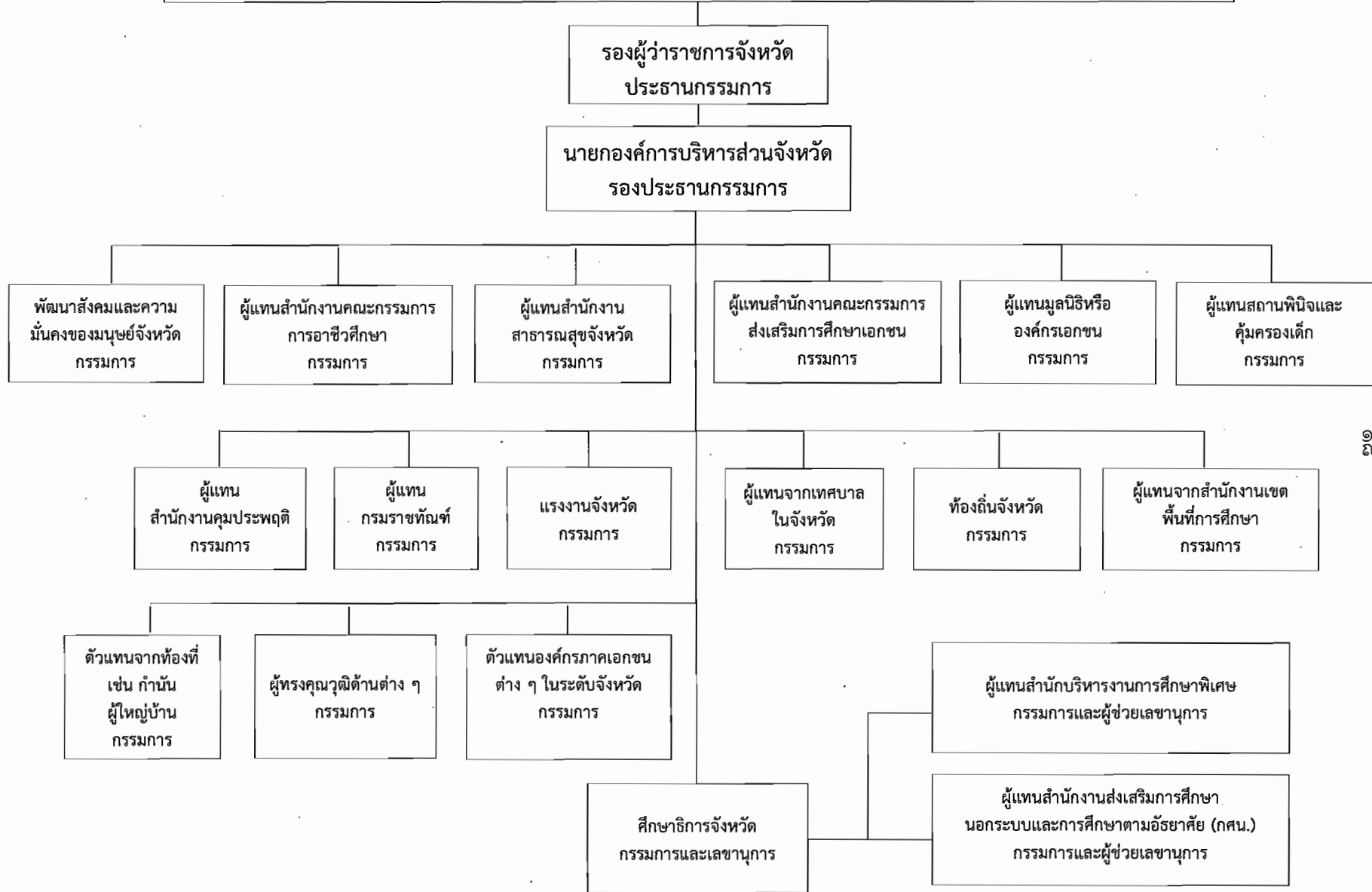
- (๗) พัฒนาคู่มือให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส
- (๘) กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา

สำหรับผู้ด้อยโอกาสต่อคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) ทราบ

(๙) ด้านงบประมาณ ให้มีการจัดสรรและผลักดันในการใช้กองทุนเพื่อการศึกษาของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(๑๐) จัดให้มีศูนย์กลางการดูแลเด็กและพักพิงเป็นสถานที่คัดกรองและปรับตัวเด็กให้สามารถเข้าสู่สังคมได้

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับจังหวัด (ภายใต้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด)

๕๑

ภาพที่ ๑ แสดงโครงสร้างคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับจังหวัด (ภายใต้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด)

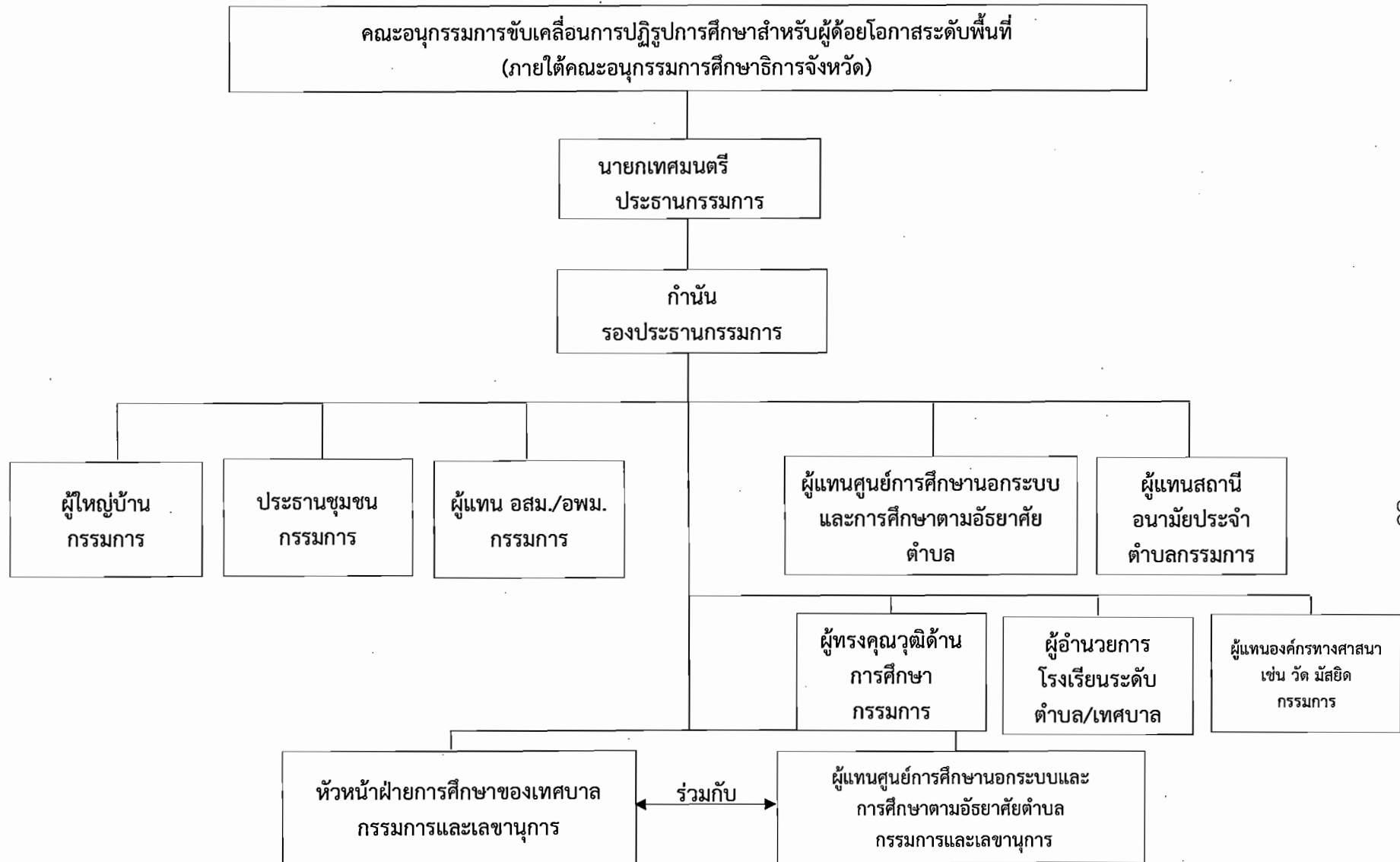
๓.๒) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับพื้นที่ (เทศบาล/ตำบล) ประกอบด้วยนายกเทศมนตรีเป็นประธาน และผู้แทนศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลร่วมกับหัวหน้าฝ่ายการศึกษาของเทศบาล เป็นเลขานุการ โดยให้ภาคเอกชน รวมถึงผู้มีจิตอาสาในพื้นที่เข้ามาทำงานร่วมกับคณะอนุกรรมการด้วย

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับพื้นที่ (เทศบาล/ตำบล) ประกอบด้วย

(๑) นายกเทศมนตรี	ประธานกรรมการ
(๒) กำนัน	รองประธานกรรมการ
(๓) ผู้ใหญ่บ้าน	กรรมการ
(๔) ประธานชุมชน	กรรมการ
(๕) ผู้แทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)/ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)	กรรมการ
(๖) ผู้แทนศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล	กรรมการ
(๗) ผู้แทนสถานีอนามัยประจำตำบล	กรรมการ
(๘) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา	กรรมการ
(๙) ผู้อำนวยการโรงเรียนระดับตำบล/เทศบาล	กรรมการ
(๑๐) ผู้แทนองค์กรทางศาสนา	กรรมการ
(๑๑) หัวหน้าฝ่ายการศึกษาของเทศบาล ร่วมกับ
ผู้แทนศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล	กรรมการและเลขานุการ

โดยให้คณะอนุกรรมการดังกล่าว มีหน้าที่

- (๑) สืบค้น สำรวจ คัดกรอง และส่งต่อผู้ด้อยโอกาสในชุมชน
- (๒) สร้างและขยายภาคีเครือข่ายในการมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส
- (๓) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส
- (๔) ประสานเชื่อมโยงการดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน
- (๕) ให้มีครูและพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส
- (๖) กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสต่อคณะอนุกรรมการศึกษาธิการจังหวัด
- (๗) จัดให้มีศูนย์กลางการดูแลเด็กและพักพิงเป็นสถานที่คัดกรองและปรับตัวเด็กให้สามารถเข้าสู่สังคมได้

ภาพที่ ๒ แสดงโครงสร้างคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับพื้นที่ (ภายใต้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด)

สำหรับกลไกในการดำเนินการในเขตการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา) นั้น ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับเขต ประกอบด้วยรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร/รองนายกเมืองพัทยา เป็นประธาน ส่วนคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับพื้นที่ ประกอบด้วยผู้อำนวยการเขตเป็นประธาน

๔) จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศกลางสำหรับผู้ด้อยโอกาสโดยใช้กลไกในระดับพื้นที่ (Area-based) ต้องมีข้อมูลเพื่อใช้เป็นฐานในการปฏิบัติการและส่งต่อในระดับจังหวัด รวมทั้งนำไปสู่การจัดการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงต่อความต้องการของกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

๕) ให้มีศูนย์กลางการดูแลผู้ด้อยโอกาสและพักพิงซึ่งบริหารจัดการโดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับจังหวัด และคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับพื้นที่ เป็นสถานที่คัดกรองและปรับตัวเด็กให้สามารถเข้าสู่สังคมได้ โดยใช้โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ถูกยุบเลิก/ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นสถานที่ในการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ให้ศูนย์กลางการดูแลเด็กและพักพิงดำเนินงานโดยเชื่อมโยงกับศูนย์พักพิงดูแลเด็กเล็ก บ้านพักเด็กและครอบครัว ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการข่มขืนและคนไร้ที่พึ่ง ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิต ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และวัดเป็นศูนย์กลางการดูแล

๖) การจัดงบประมาณทั้งในด้านการบริหารจัดการและพัฒนา ให้แปรผันตามจำนวนผู้ด้อยโอกาสที่อยู่ในแต่ละพื้นที่ โดยแบ่งที่มาของงบประมาณออกเป็น ๓ ส่วนหลัก ดังนี้

๖.๑) งบประมาณรายหัวและงบประมาณสนับสนุนของกระทรวงศึกษาธิการ ให้จัดสรรไปยังคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับจังหวัดเป็นผู้บริหารจัดการ

๖.๒) งบประมาณของแต่ละท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล) ซึ่งประกอบด้วยงบประมาณดำเนินการ (การจัดการศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน) และงบอุดหนุน (ค่าจ้างครูผู้สอน) ให้แต่ละจังหวัดมอบให้ท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ

๖.๓) งบอุดหนุนจากกองทุนคุ้มครองเด็ก/กองทุนส่งเสริมสวัสดิการที่อยู่ในการดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือกองทุนอื่นใดที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ อาจมีการใช้งบประมาณของส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

๗) ให้มีการผลิตและพัฒนาศักยภาพครู (ครูผู้สอนผู้ด้อยโอกาส/ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล/ครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูของเทศบาล) ทั้งในเชิงวิชาการ และในมิติด้านจิตสังคม (Psychosocial) มิติด้านสุขภาพจิต และด้านทักษะชีวิตด้วย เพื่อให้สามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้ ดังนี้

๗.๑) จัดให้มีหลักสูตรที่ชัดเจนในการเตรียมความพร้อมและพัฒนาบุคลากรครู โดยกำหนดให้มีหน่วยงานหลักเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำหลักสูตรดังกล่าว เพื่อให้หลักสูตรมีความเป็นมาตรฐานกลาง (โดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษและสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยหรือ กศน. เป็นผู้รับผิดชอบ)

๗.๒) ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับจังหวัด และคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับพื้นที่ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในการพัฒนาครูในพื้นที่ของตน

๘) ให้มีระบบและกลไกในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการติดตาม ประเมินผล การจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส โดยให้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) เป็นผู้รับผิดชอบในการ ดำเนินการดังกล่าว และสมัชชาการศึกษาจังหวัดเป็นผู้ประเมินภายนอก

๙) การแก้ไขกฎหรือระเบียบต่าง ๆ หรือเรื่องอื่น ๆ เช่น การเทียบโอนหลักสูตร เป็นต้น โดยอาจมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ อาทิ ร่างพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส พ.ศ. หรือการปรับแก้วิธีปฏิบัติ เช่น มติคณะรัฐมนตรีหรือกฎกระทรวง เป็นต้น หรือการปรับปรุงวิธีการจัดสรร งบประมาณ เรื่องวิชาชีพครูผู้สอนเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้สามารถดำเนินการปฏิรูปได้สะดวกยิ่งขึ้น

๓. กำหนดระยะเวลาปฏิรูป

ระยะที่ ๑ เสนอรายงานการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสต่อสภาขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศ เดือนธันวาคม ๒๕๕๙

ระยะที่ ๒ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศมีมติเห็นชอบและเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในเดือน มกราคม ๒๕๖๐

- ระยะ ๖ เดือนแรก ดำเนินการขับเคลื่อนตามข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับ ผู้ด้อยโอกาส ในประเด็น ดังนี้

๑) กำหนดกลไกในการดำเนินการ (ระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ (เทศบาล/ตำบล))

๒) จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศกลางสำหรับผู้ด้อยโอกาสโดยใช้กลไกในระดับพื้นที่ (Area-based) เพื่อใช้เป็นฐานในการปฏิบัติงานและส่งต่อ รวมทั้งนำไปสู่การจัดการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสได้อย่างมี ประสิทธิภาพและตรงต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

๓) จัดให้มีระบบและกลไกในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการติดตาม ประเมินผล การจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส โดยให้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการดังกล่าว และสมัชชาการศึกษาจังหวัดเป็นผู้ประเมินภายนอก

- ระยะ ๖ เดือนถัดไป ดำเนินการขับเคลื่อนตามข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับ ผู้ด้อยโอกาส ในประเด็น ดังนี้

๑) ให้มีผู้จัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสหรือครูผู้สอนผู้ด้อยโอกาสในทุกท้องถิ่น/ตำบล โดย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) หรือเทศบาลเป็นผู้ดำเนินการเชิงรุกร่วมกับศูนย์ศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยตำบล โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และครูในสังกัดเทศบาล ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และ องค์กรเอกชน ในการค้นหา คัดกรอง ประเมินศักยภาพ จัดการศึกษา ให้คำปรึกษา รวมทั้งการส่งต่อกลุ่ม ผู้ด้อยโอกาส ภายใต้การบริหารจัดการของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ระดับพื้นที่และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับจังหวัดโดยมีรูปแบบ รองรับผู้ด้อยโอกาสทุกประเภท

๒) ให้มีระบบการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายทั้งในและนอกระบบ การศึกษา ตามอัธยาศัย องค์กรเอกชน องค์กรทางศาสนา เพื่อรองรับการจัดการศึกษา รวมทั้งการส่งต่อและ การจัดหาทุนสำหรับผู้ด้อยโอกาสในแต่ละพื้นที่ โดยให้ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานอย่าง บูรณาการกัน ตลอดจนมีการติดตาม ประเมินผล และมีการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

๓) ให้มีการผลิตและพัฒนาศักยภาพครู (ครูผู้สอนผู้ด้อยโอกาส/ครูศูนย์ศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยตำบล/ครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูของเทศบาล)

ทั้งในเชิงวิชาการ และในมิติด้านจิตสังคม (Psychosocial) มิติด้านสุขภาพจิต และด้านทักษะชีวิตด้วย เพื่อให้สามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้ โดย

- จัดให้มีหลักสูตรที่ชัดเจนในการเตรียมความพร้อมและพัฒนาบุคลากร โดยกำหนดให้มีหน่วยงานหลักเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำหลักสูตรดังกล่าว เพื่อให้หลักสูตรมีความเป็นมาตรฐานกลาง (โดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษและสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นผู้รับผิดชอบ)

- ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับจังหวัดและ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับพื้นที่ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ในการพัฒนาครูในพื้นที่ของตน

๔) ให้มีศูนย์กลางการดูแลผู้ด้อยโอกาสและพักพิงซึ่งบริหารจัดการโดยคณะกรรมการ ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับจังหวัดและคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับพื้นที่ เป็นสถานที่คัดกรองและปรับตัวเด็กให้สามารถเข้าสู่สังคมได้ โดยใช้ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ถูกยุบเลิก/ศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นสถานที่ในการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ให้ศูนย์กลางการดูแลเด็กและพักพิง ดำเนินงานโดยเชื่อมโยงกับศูนย์พักพิงดูแลเด็กเล็ก บ้านพักเด็กและครอบครัว ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง สถาน คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขูดรีดและคนไร้ที่พึ่ง ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา ทักษะชีวิต ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และวัดเป็นศูนย์กลางการดูแล

๕) จัดงบประมาณทั้งในด้านการบริหารจัดการและพัฒนาให้แปรผันตามจำนวนผู้ด้อยโอกาสที่ อยู่ในแต่ละพื้นที่

๖) แก้ไขกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ หรือเรื่องอื่น ๆ เช่น การเทียบโอนหลักสูตร เป็นต้น โดยอาจ มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ อาทิ ร่างพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส พ.ศ. หรือการปรับแก้วิธีปฏิบัติ เช่น มติคณะรัฐมนตรีหรือกฎกระทรวง เป็นต้น หรือการปรับวิธีการจัดสรร งบประมาณ เรื่องวิชาชีพครูผู้สอนเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้สามารถดำเนินการปฏิรูปได้สะดวกยิ่งขึ้น

ระยะที่ ๓ คณะรัฐมนตรีเสนอร่างพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ

ที่มาของงบประมาณแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนหลัก ดังนี้

๑) งบประมาณรายหัวและงบประมาณสนับสนุนของกระทรวงศึกษาธิการ ให้จัดสรรไปยัง คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับจังหวัด เป็นผู้บริหารจัดการ

๒) งบประมาณของแต่ละท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล) ซึ่งประกอบด้วย งบประมาณดำเนินการ (การจัดการศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน) และงบอุดหนุน (ค่าจ้างครูผู้สอน) ให้แต่ ละจังหวัดมอบให้ท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ

๓) งบอุดหนุนจากกองทุนคุ้มครองเด็ก/กองทุนส่งเสริมสวัสดิการที่อยู่ในการดูแลของกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือกองทุนอื่นใดที่เกี่ยวข้อง

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- ๑) กระทรวงศึกษาธิการ
- ๒) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- ๓) กระทรวงสาธารณสุข
- ๔) กระทรวงยุติธรรม
- ๕) กระทรวงแรงงาน
- ๖) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๗) องค์กรภาคเอกชนอื่น ๆ
- ๘) เครือข่ายภาคประชาชน

๖. ข้อเสนอแนะ

- ๑) กำหนดให้มีกฎหมายเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส
- ๒) ระบุผู้รับผิดชอบในระเบียบ ข้อบังคับของกฎหมายเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสให้ชัดเจน
 - ๓) มีการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามกฎหมายอย่างเป็นระบบ พร้อมรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณชน
 - ๔) เพื่อให้กลไกการดำเนินการในระดับพื้นที่เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการ ควรกำหนดให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทำงานประสานกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน). โดยให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เป็นหน่วยประสานงาน

๗. ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

- ไม่มี

(นายต่อพงศ์ เสนานนท์)
เลขาธิการคณะกรรมการ

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา
สำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส
เรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส”

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พ.ร.บ. หรือร่าง พ.ร.บ. (ถ้ามี)
การขับเคลื่อน การปฏิรูป การศึกษา สำหรับ ผู้ด้อยโอกาส	๑.ปฏิรูปบุคลากร ทางการศึกษา ๒. ปฏิรูปกลไกใน การดำเนินการทั้ง ในระดับจังหวัดและ ระดับพื้นที่ ๓. ปฏิรูประบบการ จัดการศึกษา ๔. ปฏิรูประบบ ฐานข้อมูลสารสนเทศ สำหรับผู้ด้อยโอกาส ๕. ปฏิรูประบบการ จัดสรรงบประมาณ ๖. ปฏิรูประบบและ กลไกในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล	ระยะที่ ๑ เสนอสภาขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศ	ธันวาคม ๒๕๕๙	ที่มาของงบประมาณ แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน หลัก ดังนี้ ๑. งบประมาณราย หัวและงบประมาณ สนับสนุนของ กระทรวงศึกษาธิการ ให้จัดสรรไปยัง คณะอนุกรรมการ ขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาสำหรับ ผู้ด้อยโอกาสระดับ จังหวัดเป็นผู้บริหาร จัดการ ๒. งบประมาณของ แต่ละท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วน	๑. กระทรวง ศึกษาธิการ ๒. กระทรวงการ พัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ ๒. กระทรวง สาธารณสุข ๓. กระทรวงยุติธรรม ๔. กระทรวงแรงงาน ๕. องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ๖. องค์กรภาคเอกชน อื่น ๆ ๗. เครือข่ายภาค ประชาชน	๑. กำหนดให้มี กฎหมายเพื่อ ขับเคลื่อนการ ปฏิรูปการศึกษา สำหรับผู้ด้อยโอกาส ๒. ระบุผู้รับผิดชอบ ในระเบียบ หรือ กฎหมายเพื่อการ ขับเคลื่อนการ ปฏิรูปการศึกษา สำหรับผู้ด้อยโอกาส ให้ชัดเจน ๓. มีการกำกับ ติดตามและ ประเมินผลการ ดำเนินงานตาม	

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พ.ร.บ. หรือร่าง พ.ร.บ. (ถ้ามี)
	๗. ปฏิรูประบบ การบูรณาการของ หน่วยงานต่างๆ			จังหวัด/เทศบาล) ซึ่งประกอบด้วย งบประมาณ ดำเนินการ (การจัดการศึกษา อุปกรณ์การเรียนการ สอน) และงบอุดหนุน (ค่าจ้างครูผู้สอน) ให้แต่ละจังหวัดมอบ ให้ท้องถิ่นเป็น ผู้รับผิดชอบ ๓. งบอุดหนุนจาก กองทุนคุ้มครองเด็ก/ กองทุนส่งเสริม สวัสดิการที่อยู่ในการ ดูแลของกระทรวง การพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของ มนุษย์ หรือกองทุน อื่นใดที่เกี่ยวข้อง		กฎหมายอย่างเป็น ระบบ พร้อม รายงานผลต่อ หน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณชน ๔. เพื่อให้กลไก การดำเนินการใน ระดับพื้นที่เกิด ความคล่องตัวใน การดำเนินการ ควรกำหนดให้ กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น ทำงานประสานกับ สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอก ระบบและ การศึกษาตาม อัธยาศัย (กศน). โดยให้กรมส่งเสริม	

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พ.ร.บ. หรือร่าง พ.ร.บ. (ถ้ามี)
						การปกครอง ท้องถิ่นเป็น หน่วยงาน ผู้รับผิดชอบหลัก และสำนักส่งเสริม การศึกษานอก ระบบและ การศึกษาตาม อัธยาศัย (กศน.) เป็นหน่วย ประสานงาน	
		ระยะที่ ๒ สภาขับเคลื่อนการ ปฏิรูปประเทศมีมติเห็นชอบ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรี	มกราคม ๒๕๖๐				
		๑. กำหนดกลไกในการ ดำเนินการ (ระดับจังหวัดและ ระดับพื้นที่ (เทศบาล/ตำบล)) ๒. จัดทำระบบฐานข้อมูล สารสนเทศกลางสำหรับ	ระยะ ๖ เดือนแรก				

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พ.ร.บ. หรือร่าง พ.ร.บ. (ถ้ามี)
		<p>ผู้ด้อยโอกาสโดยใช้กลไกในระดับพื้นที่ (Area-based) เพื่อใช้เป็นฐานในการปฏิบัติงาน และส่งต่อ รวมทั้งนำไปสู่การจัดการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>๓. จัดให้มีระบบและกลไกในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการติดตาม ประเมินผล การจัดการศึกษา สำหรับผู้ด้อยโอกาส โดยให้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) เป็นผู้รับผิดชอบ ในการดำเนินการดังกล่าว และ สมัชชาการศึกษาจังหวัดเป็นผู้ ประเมินภายนอก</p>					

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พ.ร.บ. หรือร่าง พ.ร.บ. (ถ้ามี)
		<p>๑. ให้มีผู้จัดการศึกษาสำหรับ ผู้ด้อยโอกาสหรือครูผู้สอน ผู้ด้อยโอกาสในทุกท้องถิ่น/ ตำบล โดยองค์การบริหารส่วน จังหวัด (อบจ.) หรือเทศบาล เป็นผู้ดำเนินการเชิงรุกร่วมกับ ศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยตำบล โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และ ครูในสังกัดเทศบาล ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรเอกชน ในการค้นหา คัดกรอง ประเมินศักยภาพ จัดการศึกษา ให้คำปรึกษา รวมทั้งการส่งต่อกลุ่ม ผู้ด้อยโอกาส ภายใต้การบริหาร จัดการของคณะอนุกรรมการ ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา สำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับพื้นที่ และคณะอนุกรรมการ ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา</p>	<p>ระยะ ๖ เดือน ถัดไป</p>				

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พ.ร.บ. หรือร่าง พ.ร.บ. (ถ้ามี)
		<p>สำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับ จังหวัดโดยมีรูปแบบรองรับ ผู้ด้อยโอกาสทุกประเภท ๒. ให้มีระบบการจัดการศึกษา ที่มีความยืดหยุ่นและ หลากหลายทั้งในและนอก ระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย องค์กรเอกชน องค์กรทาง ศาสนา เพื่อรองรับการจัด การศึกษา รวมทั้งการส่งต่อ และการจัดหางานสำหรับ ผู้ด้อยโอกาสในแต่ละพื้นที่ โดยให้ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานอย่าง บูรณาการกัน ตลอดจนมีการ ติดตาม ประเมินผล และมีการ พัฒนาการจัดการศึกษาให้มี คุณภาพและประสิทธิภาพอย่าง ต่อเนื่อง</p> <p>๓. ให้มีการผลิตและพัฒนา ศักยภาพครู (ครูผู้สอน</p>					

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พ.ร.บ. หรือร่าง พ.ร.บ. (ถ้ามี)
		<p>ผู้ด้อยโอกาส/ครูศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยตำบล/ครูโรงเรียนศึกษา สงเคราะห์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูของเทศบาล) ทั้งในเชิง วิชาการ และในมิติด้านจิตสังคม (Psychosocial) มิติด้าน สุขภาพจิต และด้านทักษะชีวิต ด้วย เพื่อให้สามารถเป็นผู้ให้ คำปรึกษาแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดย</p> <p>- จัดให้มีหลักสูตรที่ชัดเจนใน การเตรียมความพร้อมและ พัฒนาบุคลากรครู โดย กำหนดให้มีหน่วยงานหลักเป็น ผู้รับผิดชอบในการจัดทำ หลักสูตรดังกล่าว เพื่อให้ หลักสูตรมีความเป็นมาตรฐาน กลาง (โดยสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษและสำนัก ส่งเสริมการศึกษานอกระบบ</p>					

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พ.ร.บ. หรือร่าง พ.ร.บ. (ถ้ามี)
		<p>และการศึกษาตามอัธยาศัยเป็น ผู้รับผิดชอบ)</p> <p>- ให้คณะกรรมการ ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา สำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับ จังหวัดและคณะกรรมการ ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา สำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับพื้นที่ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในการ พัฒนาครูในพื้นที่ของตน</p> <p>๔. ให้มีศูนย์กลางการดูแล ผู้ด้อยโอกาสและพักพิงซึ่งบริหาร จัดการโดยคณะกรรมการ ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา สำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับ จังหวัดและคณะกรรมการ ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา สำหรับผู้ด้อยโอกาสระดับพื้นที่ เป็นสถานที่คัดกรองและปรับตัว เด็กให้สามารถเข้าสู่สังคมได้ โดย ใช้โรงเรียนสังกัดสำนักงาน</p>					

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พ.ร.บ. หรือร่าง พ.ร.บ. (ถ้ามี)
		<p>คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ถูกยุบเลิก/ ศูนย์การศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นสถานที่ในการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ให้ศูนย์กลางการดูแลเด็กและพักพิงดำเนินงาน โดยเชื่อมโยงกับศูนย์พักพิงดูแลเด็กเล็ก บ้านพักเด็กและครอบครัว ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการขูดมูดและคนไร้ที่พึ่ง ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิต ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และวัดเป็นศูนย์กลางการดูแล</p> <p>๕. จัดงบประมาณทั้งในด้าน การบริหารจัดการและพัฒนาให้</p>					

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พ.ร.บ. หรือร่าง พ.ร.บ. (ถ้ามี)
		<p>แปรผันตามจำนวนผู้ด้อยโอกาส ที่อยู่ในแต่ละพื้นที่</p> <p>๖. แก้ไขกฎหรือระเบียบต่าง ๆ หรือเรื่องอื่น ๆ เช่น การเทียบ โอนหลักสูตร เป็นต้น โดยอาจมี การเสนอร่างพระราชบัญญัติ อาทิ ร่างพระราชบัญญัติการจัด การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส พ.ศ. หรือการปรับแก้วิธี ปฏิบัติ เช่น มติคณะรัฐมนตรี หรือกฎกระทรวง เป็นต้น หรือ การปรับวิธีการจัดสรร งบประมาณ เรื่องวิชาชีพ ครูผู้สอนเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้ สามารถดำเนินการปฏิรูปได้ สะดวกยิ่งขึ้น</p>					

บรรณานุกรม

วิทยานิพนธ์

รัตนพร วงษ์ตาไข. “การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพสำหรับเด็กชายวัยเรียนในสถาน
สงเคราะห์.” วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน,
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔

เอกสารอื่น ๆ

กรมราชทัณฑ์. “รายงานผลการดำเนินงานเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ครั้งที่ ๑,๒ (เดือนตุลาคม ๒๕๕๘ – เดือนกันยายน ๒๕๕๙)

ณัชชารีย์ นาคนคร. “การปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส.” เอกสารประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการ
ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับ
ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๖, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙, รัฐสภา
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. “ผู้ด้อยโอกาส นิยาม/ขอบข่าย.” เอกสาร
นำเสนอในการประชุม : การประชุมคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้
ด้อยโอกาส ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และ
ผู้ด้อยโอกาส ครั้งที่ ๔ , ๒๐ กันยายน. ๒๕๕๙, รัฐสภา

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.). “เด็กด้อยโอกาส จุดพลิกผันอนาคต
ชาติ” เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ อภิวัฒน์การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย ๖-๘
พฤษภาคม ๒๕๕๗.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. “ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๘ สำนัก
นโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.”
https://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=๑๖๙๙๗ (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน
๒๕๕๙)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. “พม.บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งแก้ไขปัญหาคคน
ไร้ที่พึ่งและคนขอทานในพื้นที่สาธารณะกรุงเทพฯ” [https://www.m-society.go.th/mobile_
detail.php?cid=๓๒&nid=๑๗๔๒๙](https://www.m-society.go.th/mobile_detail.php?cid=๓๒&nid=๑๗๔๒๙) (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙)

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. “ข้อมูลผู้ด้อยโอกาส ๕ กลุ่ม,” [intranet.dcy.go.th/intranet_child/
fls/fls_uploads/๕๑๒๐๐/ข้อมูลผู้ด้อยโอกาส.doc](http://intranet.dcy.go.th/intranet_child/fls/fls_uploads/๕๑๒๐๐/ข้อมูลผู้ด้อยโอกาส.doc) (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙)

กรมราชทัณฑ์. “สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ สํารวจ ณ วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๙,” [http://www.
correct.go.th/stat๑๐๒/display/result.php?date=๒๐๑๖-๐๙-๒๒](http://www.correct.go.th/stat๑๐๒/display/result.php?date=๒๐๑๖-๐๙-๒๒) (สืบค้นเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน
๒๕๕๙)

ชนิษฐา กมลวัฒน์. “การส่งเสริมสนับสนุนการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน. [www.dla.go.th/upload/ebook/
column/๒๐๑๓/๗/๒๐๔๙_๕๒๑๗.pp](http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/๒๐๑๓/๗/๒๐๔๙_๕๒๑๗.pp) (สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙)

จงรักษ์ มุสิกะมาน. “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน.” [https://www.m-
society.go.th/article_attach/๘๔๐๙/๘๖๓๕.doc](https://www.m-society.go.th/article_attach/๘๔๐๙/๘๖๓๕.doc) (สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙)

- ตุนยา สุเวทเวทิน. “แม่วัยใส ใจต้องเข้มแข็ง,” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). นำข้อมูลขึ้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙, <http://www.thaihealth.or.th/Content/๓๒๘๘๔> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙)
- สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ. “UNHCR ชื่นชมกระบวนการแก้ปัญหานักเรียนไร้สัญชาติในประเทศไทย,” https://www.unhcr.or.th/news/stateless_news (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. “สถิติทางการศึกษา ปี พ.ศ. ๒๕๕๖”. http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=๑๐๙๖๘ (สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. “คำถามข้อมูลสถิติ.” <http://service.nso.go.th/nso/web/faq/faq.html#> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. “ตารางที่ ๑๓.๑ ตัวชี้วัดความยากจนและการกระจายรายได้ ทัวราชอาณาจักร ปี พ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๕๗. http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=๖๙๕&template=๑R๑C&yeartype=M&subcatid=๗๑ (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๙)
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. <http://www.plan.obec.go.th/download/sss.ppt> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙)
- สำนักกระบวนวิชา. “สรุปสถานการณ์ผู้ป่วยเอชไอวีและการติดเชื้อเอชไอวีประเทศไทย ปี ๒๕๕๘,” http://www.boe.moph.go.th/files/report/๒๐๑๕๑๑๒๖_๘๗๙๐๓๓๓๗.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๙)
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. “สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๕๖-๒๕๕๗.” <http://www.moe.go.th/moe/upload/news๒๐/FileUpload/๓๙๗๑๙-๒๓๕๗.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ ๓๐/๒๕๕๙

เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค

โดยที่ได้ปรากฏข้อเท็จจริงถึงสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาในส่วนภูมิภาคของประเทศว่า เกิดจากปัญหาการสั่งการและการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพและไม่เป็นเอกภาพเป็นปัญหาสำคัญ ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูประบบการศึกษาให้สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาประเทศ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ประกอบด้วย

- (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ
- (๒) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นกรรมการ
- (๓) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกรรมการ
- (๔) เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นกรรมการ
- (๕) เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นกรรมการ
- (๖) เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นกรรมการ
- (๗) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ ๒ ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดทิศทางในการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการในระดับภูมิภาคหรือจังหวัด
- (๒) วางแผนงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการในระดับภูมิภาคหรือจังหวัด
- (๓) พิจารณาการจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการในระดับภูมิภาคหรือจังหวัด

(๔) แต่งตั้ง โอน หรือย้ายผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการในระดับภูมิภาคหรือจังหวัด ทั้งนี้ ตามประเภทหรือระดับตำแหน่งที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

(๕) สั่งให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการในระดับภูมิภาคหรือจังหวัด หยุดการปฏิบัติงานที่หรือให้พ้นจากตำแหน่ง

- (๖) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น

(๗) แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานตามข้อ ๗ (๗)

(๘) เชิญข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบถามข้อเท็จจริง รวมทั้งเรียกเอกสารจากหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณา

ในระหว่างที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ถูกสั่งให้หยุดการปฏิบัติหน้าที่หรือถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตาม (๕) บุคคลนั้นไม่อาจได้รับเงินค่าตอบแทน หรือสิทธิประโยชน์ใด ๆ ในตำแหน่งที่ถูกสั่งให้หยุดการปฏิบัติหน้าที่หรือถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง

ในกรณีที่มีบทบัญญัติใดในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดให้องค์กรใดมีอำนาจหน้าที่ตาม (๕) มิให้นำบทบัญญัตินั้นมาใช้บังคับแก่องค์กรซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว

ข้อ ๓ ให้สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ รับมติขอขานนุสการของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานตามข้อ ๒ (๖) และให้การเบิกจ่ายเบี้ยประชุมเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ และการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอื่น ๆ ที่จำเป็น ให้เบิกจ่ายได้ตามระเบียบของทางราชการ โดยเบิกจ่ายจากงบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๔ ให้อธิบดีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และให้โอนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นอำนาจหน้าที่ของ กศจ. ของจังหวัดนั้น ๆ ตามคำสั่งนี้

บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดที่อ้างถึงคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับคำสั่งนี้

ข้อ ๕ ให้อธิบดี อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และให้โอนอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ไปเป็นอำนาจหน้าที่ของ กศจ. ของจังหวัดนั้น ๆ ตามคำสั่งนี้

บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดที่อ้างถึง อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับคำสั่งนี้

ข้อ ๖ ในแต่ละจังหวัด ให้มีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “กศจ.” ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) ศึกษาธิการภาคในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และผู้แทนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นกรรมการ

(๔) ท้องเที่ยวและกีฬาจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัด ประธานหอการค้าจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด และวัฒนธรรมจังหวัด เป็นกรรมการ

(๕) ผู้แทนภาคประชาชนในท้องถิ่นซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค จำนวนสองคน เป็นกรรมการ

(๖) ผู้แทนข้าราชการครูในท้องถิ่นซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค จำนวนสองคน เป็นกรรมการ

(๗) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านกฎหมาย ด้านบริหารงานบุคคล หรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค จำนวนไม่เกินสามคน เป็นกรรมการ

(๘) ศึกษาธิการจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

สำหรับกรุงเทพมหานคร ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในภูมิภาคทำหน้าที่เป็น กศจ.

ข้อ ๗ นอกจากอำนาจหน้าที่ที่รับโอนมาตามข้อ ๔ และข้อ ๕ ให้ กศจ. มีอำนาจหน้าที่ ในแต่ละเขตจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดยุทธศาสตร์ แนวทางการจัดการศึกษา และการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ทุกระดับและทุกประเภท ประสานและส่งเสริมการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในจังหวัด

(๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัด

(๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบกรอบการประเมินผลการปฏิบัติงานและตัวชี้วัดในการดำเนินงานในลักษณะตัวชี้วัดร่วมของส่วนราชการหรือหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัด

(๔) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาคเพื่อใช้อำนาจตามข้อ ๒ (๔)

(๕) กำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัด

(๖) วางแผนการจัดการศึกษาในจังหวัดและพิจารณาเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษา

(๗) เสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของ กศจ. ได้ตามความจำเป็น

(๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาคมอบหมาย

ข้อ ๘ เพื่อให้การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้มีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด เรียกโดยย่อว่า "อกศจ." เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจาก กศจ.

ให้ อกศจ. ตามวรรคหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) บุคคลซึ่ง กศจ. แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็น กศจ. เป็นประธานอนุกรรมการ

(๒) บุคคลซึ่ง กศจ. แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็น กศจ. จำนวนสองคน เป็นอนุกรรมการ

(๓) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่ง กศจ. แต่งตั้งจำนวนสองคน เป็นอนุกรรมการ

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่ง กศจ. แต่งตั้ง จำนวนไม่เกินสามคน เป็นอนุกรรมการ

(๕) ศึกษาธิการจังหวัด เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

ข้อ ๙ ให้การเบิกจ่ายเบี้ยประชุมของ กศจ. อกศจ. รวมทั้งคณะกรรมการและคณะทำงานตามข้อ ๗ (๗) เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ และการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอื่น ๆ ที่จำเป็น ให้เบิกจ่ายได้ตามระเบียบของทางราชการ โดยเบิกจ่ายจากงบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๑๐ บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดที่อ้างถึงคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ถือว่าอ้างอิง กศจ. ตามคำสั่งนี้
ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับคำสั่งนี้

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำสั่งนี้ ให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๑๒ คำสั่งนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๓ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ ๑๓/๒๕๕๙

เรื่อง การบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค

เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาและการบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาคเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีเอกภาพ และสามารถประสานเชื่อมโยงและบูรณาการภารกิจในเรื่องการศึกษาของประเทศ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารงานโดยพระราชรัฐ เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปการศึกษาอันจะส่งผลในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง จัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการภาค ๑-๑๓ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๕

(๒) คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ๑๖๙๓/๒๕๕๕ เรื่อง มอบหมายให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๕

(๓) คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ๑๖๙๔/๒๕๕๕ เรื่อง มอบหมายให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๕

(๔) บรรดาคำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานศึกษาธิการภาคที่ใช้อยู่ในปัจจุบันก่อนวันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ ๒ ให้มีสำนักงานศึกษาธิการภาค จำนวนสิบแปดภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ ตามบัญชีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด เพื่อปฏิบัติภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการในระดับพื้นที่ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการศึกษาในระดับภาคและจังหวัด โดยการอำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการศึกษาแบบร่วมมือและบูรณาการกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้น ๆ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดยุทธศาสตร์และบทบาทการพัฒนาภาคต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ นโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ และยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด รวมทั้งการพัฒนาด้านอื่น ๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ ตามศักยภาพและโอกาสของบุคคลและชุมชนในแต่ละพื้นที่

(๒) สนับสนุนการพัฒนาจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ การวิจัยและพัฒนา

(๓) กำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ

(๔) สนับสนุนการตรวจราชการ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่รับผิดชอบ

(๕) ประสานการบริหารงานระหว่างราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้เกิดการพัฒนาอย่างบูรณาการในระดับพื้นที่ของหลายจังหวัด โดยยึดการมีส่วนร่วมและประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก

(๖) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๓ ให้มีศึกษาธิการภาค เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างในสำนักงานศึกษาธิการภาค ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยอาจให้มีรองศึกษาธิการภาคจำนวนไม่เกินหนึ่งคนเพื่อช่วยเหลืองานศึกษาธิการภาค

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งศึกษาธิการภาคและรองศึกษาธิการภาคจากข้าราชการในกระทรวงศึกษาธิการตามที่ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเสนอ

ข้อ ๔ ในแต่ละจังหวัด ให้มีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อปฏิบัติภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด การปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ นโยบาย และยุทธศาสตร์ของส่วนราชการต่าง ๆ ที่มอบหมาย และให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด และการปฏิบัติงานราชการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด และตามที่คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดมอบหมาย

(๒) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนางานด้านวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการในระดับจังหวัด

(๓) สั่งการ กำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัด ให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

(๔) จัดทำกรอบการประเมินผลการปฏิบัติงาน และกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานในลักษณะตัวชี้วัดร่วมของส่วนราชการหรือหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัด

(๕) ปฏิบัติภารกิจตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการหรือตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงศึกษาธิการ และประสานงานต่าง ๆ ในระดับจังหวัด

ข้อ ๕ ให้มีศึกษาธิการจังหวัด เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของศึกษาธิการภาค โดยอาจให้มีรองศึกษาธิการจังหวัดจำนวนไม่เกินหนึ่งคนเพื่อช่วยเหลืองานศึกษาธิการจังหวัด

ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งศึกษาธิการจังหวัดและรองศึกษาธิการจังหวัดจากข้าราชการในกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๖ ให้โอนอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เฉพาะงานที่เกี่ยวกับ อ.ก.ค.ศ.

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ไปเป็นอำนาจหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัด

ข้อ ๗ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้ ภาระผูกพัน ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง และอัตรากำลังของสำนักงานศึกษาธิการภาคที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง จัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการภาค ๑-๑๓ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๕ ไปเป็นของสำนักงานศึกษาธิการภาคตามข้อ ๒ ทั้งนี้ ตามบัญชีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด

ข้อ ๘ ในระหว่างที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต ๑ ในจังหวัดต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในจังหวัดนั้น ๆ ไปพลางก่อน แล้วแต่กรณี

ข้อ ๙ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำสั่งนี้ ให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๑๐ คำสั่งนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ ๓๘/๒๕๕๙

เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙

และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๑/๒๕๕๙

ตามที่มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๑/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ นั้น ปรากฏว่ายังมีข้อขัดข้องในการดำเนินการ จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งดังกล่าวเพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาและการบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาคมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความใน (๗) ของข้อ ๒ ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๗) แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดตามข้อ ๘”

ข้อ ๒ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๙) ของข้อ ๒ ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

“(๙) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการบริหารจัดการการศึกษาในภูมิภาค เพื่อให้การดำเนินการตามคำสั่งนี้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น”

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความใน (๗) ของข้อ ๗ ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๗) เสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดตามข้อ ๘”

ข้อ ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๗/๑) ของข้อ ๗ ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

“(๗/๑) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานตามความจำเป็น โดยคำนึงถึงวงเงินงบประมาณที่ได้รับ ความคุ้มค่า และความประหยัด เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของ กศจ. ในส่วนที่มีใช้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการศึกษาธิการจังหวัดตามข้อ ๘ วรรคหนึ่ง”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๘ ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๐/๒๕๕๙ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๘ ให้ กศจ. เสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค เพื่อแต่งตั้งคณะอนุกรรมการศึกษาธิการจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “อกศจ.” ทำหน้าที่ช่วยเหลือหรือกลับร่องงานเกี่ยวกับการบรรจุ การแต่งตั้ง การโยกย้าย การดำเนินการทางวินัย การกำหนดวิทยฐานะ หรือการกำหนดสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดให้แก่ กศจ.

ให้ อกศจ. ตามวรรคหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) กรรมการใน กศจ. จำนวนหนึ่งคน เป็นประธานอนุกรรมการ

(๒) กรรมการใน กศจ. จำนวนสองคน เป็นอนุกรรมการ

(๓) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้อำนวยการสถานศึกษาในจังหวัดนั้น จำนวนสองคน เป็นอนุกรรมการ

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินสามคน เป็นอนุกรรมการ

(๕) ศึกษาธิการจังหวัด เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

กรณีมีความจำเป็น กศจ. อาจเสนอแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการได้”

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๓ ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๑/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๓ ให้มีศึกษาธิการภาค เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้าง ในสำนักงานศึกษาธิการภาค ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยอาจให้มีรองศึกษาธิการภาคเพื่อช่วยเหลืองานศึกษาธิการภาคก็ได้”

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๕ ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๑/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๕ ให้มีศึกษาธิการจังหวัด เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้าง
ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของศึกษาธิการภาค โดยอาจให้มี
รองศึกษาธิการจังหวัดเพื่อช่วยเหลืองานศึกษาธิการจังหวัดก็ได้”

ข้อ ๘ คำสั่งนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ภาคผนวก ข

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ ๒๘/๒๕๕๙

เรื่อง ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

ตามที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้รัฐต้องจัดให้บุคคลได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายนั้น รัฐบาลที่ผ่านมามีนโยบายจัดการศึกษาดังกล่าวโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเป็นเวลา ๑๕ ปี ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๒ โดยขออนุมัติตั้งงบประมาณเป็นรายปี และขยายขอบเขตการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลแต่ละคณะมาเป็นลำดับ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่าโดยที่เรื่องนี้สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และนโยบายปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาล ทั้งสามารถลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสทางการศึกษา และความเป็นธรรมในสังคม แก้ปัญหาความยากจน ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน จึงสมควรยืนยันแนวทางดังกล่าวและพัฒนาต่อไป ด้วยการยกระดับจากการเป็นโครงการตามนโยบายของแต่ละรัฐบาลให้เป็นหน้าที่ของรัฐและมาตรการตามกฎหมาย เพื่อเป็นหลักประกันความยั่งยืนมั่นคง และเพื่อให้สามารถจัดงบประมาณสนับสนุนได้อย่างต่อเนื่อง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในคำสั่งนี้

“ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา” หมายความว่า งบประมาณที่รัฐจัดสรรให้แก่หรือผ่านทางสถานศึกษา หรือผู้จัดการศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี

“การศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี” หมายความว่า การศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) (ถ้ามี) ระดับประถมศึกษา จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๖ หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. ๓) หรือเทียบเท่า และให้หมายความรวมถึงการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ด้วย

“การศึกษาพิเศษ” หมายความว่า การจัดการศึกษาให้แก่บุคคลซึ่งมีความผิดปกติอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้เป็นรูปแบบโดยเฉพาะ และอาศัยเทคนิคต่าง ๆ ในการสอนตามลักษณะ ความต้องการและความจำเป็นของแต่ละบุคคล

“การศึกษาสงเคราะห์” หมายความว่า การจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก หรืออยู่ในสถานภาพที่ด้อยกว่าเด็กทั่วไป หรือที่มีลักษณะเป็นการกุศล เพื่อให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีพัฒนาการที่ถูกต้องและเหมาะสมกับวัย

ข้อ ๒ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดเตรียมการเพื่อจัดให้เด็กเล็กก่อนวัยเรียนได้รับการดูแล และพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

ข้อ ๓ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี ให้มีมาตรฐานและคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี เพื่อเสนอตามกระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี

ค่าใช้จ่ายตามวรรคสอง ได้แก่

- (๑) ค่าจัดการเรียนการสอน
- (๒) ค่าหนังสือเรียน
- (๓) ค่าอุปกรณ์การเรียน
- (๔) ค่าเครื่องแบบนักเรียน
- (๕) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- (๖) ค่าใช้จ่ายอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ

ข้อ ๔ ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้แทนและขยายผลต่อจากคำสั่งนี้แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาภายในหกเดือนนับแต่วันที่คำสั่งนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๕ ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำสั่งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ ๖ ให้อัตราค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลใช้อยู่ในวันก่อนวันที่คำสั่งนี้ใช้บังคับ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี ตามข้อ ๓

ข้อ ๗ คำสั่งนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ภาคผนวก ค

รายนามคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส

๑. นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	ประธานกรรมการ
๒. นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	รองประธานกรรมการ
๓. พลเอก พหล สง่าเนตร	กรรมการ
๔. พลเอก พอพล มณีรินทร์	กรรมการ
๕. พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	กรรมการ
๖. พลอากาศเอก วัชร มณีนัย	กรรมการ
๗. พลเอก วุฒินันท์ สีสายุทธ	กรรมการ
๘. นายชาติ เอียดสกุล	กรรมการ
๙. นายชูชัย ศุภวงศ์	กรรมการ
๑๐. นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	กรรมการ
๑๑. ศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์	กรรมการ
๑๒. นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	กรรมการ
๑๓. นายมณฑิร บัญญัติ	กรรมการ
๑๔. นางสาววันทนี พันธ์ชาติ	กรรมการ
๑๕. นายวิเชียร ขวณิช	กรรมการ
๑๖. นายวินัย ตะห์ลัน	กรรมการ
๑๗. ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	กรรมการ
๑๘. นายศิริชัย ไม้งาม	กรรมการ
๑๙. ศาสตราจารย์สุมาลี สังข์ศรี	กรรมการ
๒๐. อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๑. อธิบดีกรมการแพทย์ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๒. อธิบดีกรมสุขภาพจิต หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๓. ผู้อำนวยการสถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟู สมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๔. ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๕. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสารภี หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๖. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลนครพิงค์ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๗. เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๘. อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๙. อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือผู้แทน	กรรมการ
๓๐. ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
๓๑. นางญาณกร จันทหาร	กรรมการ
๓๒. นายต่อพงศ์ เสลานนท์	กรรมการและเลขานุการ

รายนามคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส
ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส

๑. นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	ประธานอนุกรรมการ
๒. พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นายไกรศักดิ์ วรทัต	อนุกรรมการ
๔. อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือผู้แทนอนุกรรมการ	
๕. อธิบดีกรมสุขภาพจิต หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๖. นางสุภัชชา สุทธิพล	อนุกรรมการ
๗. นายอภิชาติ จารุศิริ	อนุกรรมการ
๘. นายอนุกุล ปัดแก้ว	อนุกรรมการ
๙. นางญาณกร จันทหาร	อนุกรรมการ
๑๐. พันตำรวจเอก กริธา ตันคนารัตน์	อนุกรรมการ
๑๑. เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๒. อธิบดีกรมคุมประพฤติ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๓. อธิบดีกรมราชทัณฑ์ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๔. ผู้อำนวยการศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครอง และช่วยเหลือเด็กนักเรียน หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๕. นางวัทินี จันทรีโอกุล	อนุกรรมการ
๑๖. นายสัมฤทธิ์ สุภามา	อนุกรรมการ
๑๗. นายจีระศักดิ์ ศรีพรหมมา	อนุกรรมการ
๑๘. นายนภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม	อนุกรรมการ
๑๙. นายจำรัส สุขประเสริฐ	อนุกรรมการ
๒๐. นางชงโค สุรวทวงศ์ภาส	อนุกรรมการ
๒๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา	อนุกรรมการ
๒๒. นายจอมพจน์ ภูรักศักดิ์ศรี	อนุกรรมการ
๒๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประวีติ สมเป็น	อนุกรรมการ
๒๔. ผู้แทนองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๒๕. นายพะโยม ชินวงศ์	อนุกรรมการ
๒๖. นางอนงค์ พิษสิงห์	อนุกรรมการ
๒๗. นายวุฒิสักดิ์ เหล็กคำ	อนุกรรมการ
๒๘. นายสุนนต์ มอนไช้	อนุกรรมการ
๒๙. นายทอม ศรีทิพย์ศักดิ์	อนุกรรมการ
๓๐. นางสาววาสนา เก้านพรัตน์	อนุกรรมการ
๓๑. นางสาวทองพูล บัวศรี	อนุกรรมการ
๓๒. นายธนิต กิตติพิธโนทัย	อนุกรรมการ
๓๓. นางสาวเพ็ญวดี แสงจันทร์	อนุกรรมการ
๓๔. นายศิริชัย ไม้งาม	อนุกรรมการและเลขานุการ